

RAPORTTEJA 86

KOUVOLAN SEUDUN ELINTARVIKETALouden VAIKUTUKSET ALUEeseen JA TYÖLLISYYTEEN

NYKYTILANNE JA ALUSTAVAT LÄHTÖKOHDAT KEHITYSVISIOILLE

MÄÄTTÄ SUSANNA, TÖRMÄ HANNU, VIRTANEN PETRI, HYYRYLÄINEN TORSTI JA PYLKKÄNEN PÄIVI

KOUVOLAN SEUDUN ELINTARVIKETALouden VAIKUTUKSET ALUEESEEN JA TYÖLLISYYTEEN

NYKYTILANNE JA ALUSTAVAT LÄHTÖKOHDAT KEHITYSVISIOILLE

MÄÄTTÄ SUSANNA, TÖRMÄ HANNU, VIRTANEN PETRI, HYYRYLÄINEN TORSTI JA
PYLKKÄNEN PÄIVI

Julkaisija	Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti www.helsinki.fi/ruralia	Lönnrotinkatu 7 50100 MIKKELI	Kampusranta 9 C 60320 SEINÄJOKI
Sarja	Raportteja 86		
Kannen kuva	Johannes Wiehn		
ISBN	978-952-10-6508-8 978-952-10-6509-5 (pdf)		
ISSN	1796-0622 1796-0630 (pdf)		

ESIPUHE

Kouvolan seutukunnalla teollisuus, etenkin paperiteollisuus ja rakentaminen ovat olleet tunnetusti merkittäviä toimialoja. Seudulla etsitään parhaillaan uusia potentiaalisia kasvualoja. Kouvolan seudun KOKO -ohjelmassa yhdeksi tulevaisuuden kasvavaksi alaksi on nostettu alueen elintarviketalous.

Tutkimus on osa alueellisen elintarviketalouden kehittämisen taustatyötä. Tavoitteena oli myös laatia visio elintarvikeketjun kehittämiseksi. Tutkimus analysoi seutukunnan elintarviketalouden nykyisen ja tulevaisuuden visiovaihtoehtojen mukaisen kehityksen vaikutuksia aluetalouteen.

Tutkimuksen laskennallisen osuuden johtajana toimi professori Hannu Törmä ja tutkijana Susanna Määttä. Petri Virtanen vastasi seutukuntaa koskevien kuvailevien tietojen ja numerotietojen keruusta. Tutkimuksen visio-osuuden toteutuksesta vastasivat tutkimusjohtaja Torsti Hyryläinen ja tutkija Päivi Pylkkänen.

Ruralia-instituutti kiittää tutkimuksen tilaajaa Kouvolan kaupunkia. Toivomme tutkimuksen tulosten hyödyttävän ja tukevan päätöksentekoa.

Seinäjoella 6.6.2012

Sami Kurki
Johtaja, professori

Sisällys

TIIVISTELMÄ	7
ABSTRACT	8
1. TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TAVOITTEET	9
2. PERUSTIETOJEN HANKINTA	10
2.1 Alueellisten tietojen keruu	10
2.2 Tiedonkeruun haasteita	10
2.3 Visio-osuuden tietojen hankinta	11
3. KOUVOLAN SEUTUKUNTA JA ALUEEN TALOUDELLINEN KEHITYS	12
4. ELINTARVIKETALOUS	14
4.1 Elintarviketalous Suomessa	14
4.2 Elintarviketalous Kouvolan seutukunnassa	15
5. ALUEEN ELINTARVIKETALouden VAIKUTUKSET NYKYTILANTEESSA	17
5.1 Vaikutukset alueen talouteen ja työllisyyteen	17
5.2 Vaikutus alueen yksityiseen kulutukseen, vientiin ja tuontiin	19
5.3 Vaikutukset alueen elinkeinorakenteeseen	21
6. TALouden PERUSURA JA ELINTARVIKETALouden KEHITYS	22
6.1 Perusuran määrittäminen	22
6.2 Perusuran mukainen kehitys	22
7. TULEVAISUUDEN VISIOINTIA	24
7.1 Ruoka-Kouvola 2020 – visio ja toimialoittaiset kasvunäkemykset	24
7.2 Vision toteutuminen?	25
7.3 Ruoka-Kouvola 2020 -vision vaikutukset ja vision vertailu nykytilanteeseen	25
8. YHTEENVETO	28
LÄHTEET	29
REGFIN-TUTKIMUKSIIN LIITTYVÄÄ KIRJALLISUUTTA	30
LIITE 1. RegFin-laskentamenetelmä	32
LIITE 2. Järvi-Suomen Portin ja Valion menetysten vaikutukset muihin toimialoihin	33
LIITE 3. Tutkimuksessa käytettyjen toimialojen sisältö	35

KUVAT

Kuva 1.	Alueellinen elintarviketalous	9
Kuva 2.	Kymenlaakson seutukunnat ja kunnat kartalla	12
Kuva 3.	Kouvolan seutukunnan elintarviketeollisuuden jakautuminen alatoimialoihin. Luokittelu liikevaihdon mukaan	15
Kuva 4.	Kouvolan seutukunnassa sijaitsevia elintarvikealan yrityksiä.	16
Kuva 5.	Elintarviketeollisuuden vaikutus Kouvolan seutukunnan BKT:hen ja työllisyyteen	18
Kuva 6.	Elintarviketeollisuuden vaikutus Kouvolan seutukunnan BKT:hen	18
Kuva 7.	Elintarviketeollisuuden vaikutus Kouvolan seutukunnan työllisyyteen.....	18
Kuva 8.	Elintarviketeollisuuden vaikutus elintarvikeketjun työllisyyteen.....	19
Kuva 9.	Elintarviketeollisuuden vaikutus Kouvolan seutukunnan yksityiseen kulutukseen	19
Kuva 10.	Elintarviketeollisuuden vaikutus Kouvolan seutukunnan vientiin ja tuontiin	20
Kuva 11.	Elintarviketeollisuuden vaikutus Kouvolan seutukunnan elinkeino- rakenteeseen.....	21
Kuva 12.	Järvi-Suomen Portin irtisanomisten vaikutus Kouvolan seutukunnan muiden toimialojen työllisyyteen.....	33
Kuva 13.	Valion tehtaan sulkemisen vaikutus Kouvolan seutukunnan muiden toimialojen työllisyyteen.	34

TAULUKOT

Taulukko 1.	Kunnat, jotka yhdistyivät Kouvolaksi vuonna 2009	12
Taulukko 2.	Tilastotietoja seutukunnasta.	12
Taulukko 3.	Eri tuotannonalojen osuus työvoimasta Kouvolan alueella	13
Taulukko 4.	Suomen suurimmat elintarviketeollisuuden toimialat vuonna 2008...14	
Taulukko 5.	Kouvolan seutukunnan BKT:n ja sen osien kumulatiivinen muutos vuosien 2015 ja 2020 loppuun mennessä vuoteen 2011 verrattuna...22	
Taulukko 6.	Kouvolan seutukunnan maatalouden tuotantomäärän kumulatiiv- inen muutos vuosien 2015 ja 2020 loppuun mennessä vuoteen 2011 verrattuna	23
Taulukko 7.	Kouvolan seutukunnan elintarviketeollisuuden tuotantomäärän muutos vuosien 2015 ja 2020 loppuun mennessä vuoteen 2011 verrattuna.....	23
Taulukko 8.	Ruoka-Kouvola 2020 -visio. Prosenttimuutokset vuoteen 2011 verrattuna.....	26
Taulukko 9.	Vision kumulatiiviset vaikutukset seutukunnan BKT:hen	26
Taulukko 10.	Ruoka-Kouvola 2020 -vision kumulatiiviset vaikutukset seutu- kunnan BKT:hen	26
Taulukko 11.	Ruoka-Kouvola 2020 -vision kumulatiiviset vaikutukset seutu- kunnan työllisyyteen, henkilötyövuosia	27

TIIVISTELMÄ

Tutkimuksessa selvitettiin Kouvolan seutukunnan elintarviketalouden vaikutuksia aluetalouteen ja työllisyyteen. Nykytilanteen lisäksi laskettiin talouden perusuraa noudattava elintarviketalouden projisoitu kehitys vuoteen 2020 sekä myönteisen tulevaisuuden vision – Ruoka-Kouvola 2020 – mukaiset vaikutukset.

Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin CGE RegFin -aluemallin laskelmien mukaan Kouvolan seutukunnan elintarviketeollisuuden nykyinen vaikutus alueen BKT:hen on 3,4 prosenttiyksikköä eli noin 101,6 miljoonaa euroa. Vaikutus työllisyyteen on 1 175 henkilötyövuotta. Yksi elintarviketeollisuuden työntekijä luo toisen työpaikan muualle elintarvikeketjuun ja 1,4 työpaikkaa aluetalouden muihin toimialoihin. Elin-
tarvikeketjun positiivinen vaikutus näkyy kaikkien toimialojen tuotannossa. Talouden perusuran mukaisen kehityksen toteutuessa Kouvolan seutukunnan BKT:n kasvu pienenee hieman vuosien 2011 ja 2020 välillä ja kaikkien toimialojen tuotanto laskee.

Kouvolan seudun elintarviketalouden asiantuntijat tunnistivat visiotyöskentelyn tuloksena useiden elintarviketeollisuuden alatoimialojen myönteisiä tulevaisuuden mahdollisuuksia. Ruoka-Kouvola 2020 -visiossa oletettiin, että seutukunnan elintarviketeollisuudessa on otettu merkittäviä kehitysaskelia

yhtä aikaa useilla eri toimialoilla. Alan suuret toimijat jatkavat paikkakunnalla vakaina, minkä lisäksi tuotantoa on syntynyt uusissa yrityksissä ja toimipaikoissa. Lisääntynyt matkailu toisi kasvumahdollisuuksia ravitsemuksen ja majoituksen toimialalle. Vision mukaan lähiruoan käyttö kotitalouksissa voi kasvaa. Visiossa elintarviketeollisuuden tuotannon kasvuarvio oli lähes 70, kotitalouksien lähiruoalla noin 30 ja ravitsemuksessa ja majoituksessa noin 60 prosenttia vuoteen 2020 mennessä vuoteen 2011 verrattuna.

Kasvuvision kolmen osa-alueen (elintarviketeollisuus, lähiruoka sekä ravitsemus ja majoitus) toteutuminen yhtä aikaa merkitsee huomattavaa lisäystä sekä seutukunnan taloudelliseen kasvuun että työllisyyteen. BKT-vaikutuksen nykytaso on 8,2 prosenttiyksikköä ja vision mukainen taso 11,4 prosenttiyksikköä, eli rahassa 249,2 ja 370,2 miljoonaa euroa. Vastaavat luvut ovat työllisyydessä mitattuna 3 691 ja 3 839 henkilötyövuotta.

Seutukunnan elintarvikeketjun aluetaloudellinen vaikutus seutukuntaan ja sen työllisyyteen on jo nykyisellään korkea. Myönteinen koko elintarvikeketjua koskevan tulevaisuuden vision toteutuminen voi merkittävästi lisätä aluetalouden taloudellista kasvua ja työllisyyttä.

ABSTRACT

This study investigated the effects of the food economy on regional economy and employment in the Kouvola sub-region in southeastern Finland. In addition to the present situation, the projected development of a food economy that follows an economic baseline scenario was calculated until 2020, as were the effects of a positive vision known as Ruoka-Kouvola 2020 ("Food Kouvola 2020").

Calculations based on the CGE RegFin model developed by the Ruralia Institute, University of Helsinki, indicate that the current effect of the food industry in the Kouvola sub-region on the regional gross domestic product is 3.5%, or approximately EUR 101.6 million. Its effect on employment is 1,175 person-years. One food industry employee creates another job elsewhere in the food supply chain and 1.4 jobs in other sectors of the regional economy. The positive effect of the food supply chain is evident in the production rate of all sectors. If the baseline scenario is realised, the GDP growth of the Kouvola sub-region will slightly decrease between 2011 and 2020, and the production rate will drop in all sectors.

As a result of the development of the Ruoka-Kouvola 2020 vision, food economy experts in the Kouvola region identified positive future prospects in several food industry sub-sectors. The Ruoka-Kouvola 2020 vision assumed that several food industry sectors in the region would make great strides simul-

taneously. The major players of the sector would continue to operate strongly in the region, in addition to which new companies and offices would contribute to production growth. Increased tourism would offer growth potential in the restaurant and accommodation sector. According to the vision, the use of local food in households may increase. The vision estimated the production growth rate in the food industry by 2020 to be almost 70%, that of local food in households 30%, and that of the restaurant and accommodation sector some 60%, compared to the situation in 2011.

The simultaneous realisation of all three constituents of the growth vision (the food industry, local food as well as the restaurant and accommodation sector) would considerably increase both economic growth and employment in the sub-region. The present GDP effect is 8.2 percentage points and the envisioned effect 11.4 percentage points, or in monetary terms, EUR 249.2 million and EUR 370.2 million, respectively. The corresponding employment figures are 3,691 and 3,839 person-years.

The food supply chain of the sub-region has already had a significant impact on the economy and employment rate of the region. The realisation of a positive vision encompassing the entire food supply chain may considerably increase both regional economic growth and employment.

1. TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TAVOITTEET

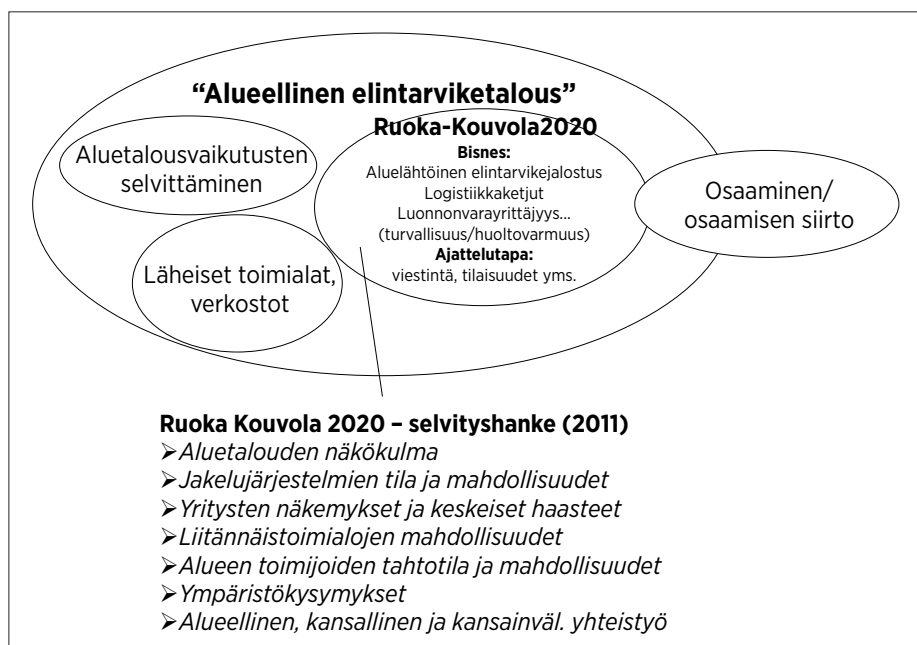
Tutkimus kiinnittyy Kouvolan seutukunnan alueellisen elintarviketalouden kehittämiseen. Alueellisen elintarviketalouden kehittämisen lähtökohtia on esitetty sekä Kouvolan elinkeinostrategiassa 2010 - 2013 että Kouvolan seudun koheesio- ja kilpailukykyohjelmassa, KOKO 2010–2013. Kouvolan elinkeinostrategiasta lähtökohtina toimivat muun muassa alueen painopistealueet sekä Green Spirit of Kouvola -toimintatapa. Yhtenä lähtökohtana on ollut globaali maaseutukaupunki -toimenpidekokonaisuus, joka sisältää ajatuksen vihreän talouden kasvunäkymien aktiivisesta hyödyntämisestä uuden Kouvolan alueella. Aluetaloudellisten vaikutusten selvittäminen sekä visiotyö kuuluvat alueellisen elintarviketalouden kehittämisen valmistelu- ja selvitystyöhön yhdessä muun muassa Ruoka-Kouvola 2020 -hankkeen kanssa. (Kivelä, 2011) Alueellista elintarviketaloutta on havainnollistettu kuvassa 1.

Tutkimus muodostuu kahdesta osasta, määrällisestä aluetaloudellisten vaikutusten laskennasta sekä laadullisesta tulevaisuuteen suuntaavasta ja osallistuvasti tuotetusta visio-tarkastelusta. Aluetaloudellisten vaikutusten selvittämisen osuudessa tarkastellaan niin nykyisen kuin tulevaisuuden visioiden mukaisten elintarviketalouden rakenteiden aluetaloudellisia vaikutuksia. Tärkeänä tutkimuskohteena ovat BKT- ja työllisyysvaikutukset sekä kahden rakenteen välinen tehokkuusvertailu. Aluetaloudellisten vaikutusten selvittämisen tavoitteena on muodostaa tarkastelukehys alueelliselle, maaseutukytkentä-

selle elintarviketaloudelle ja tähän kytkeytyvien toimintojen kokonaisuudelle. Lisäksi selvitetään tämän nykyiset talousvaikutukset ja pääomavirrat sekä pohjustetaan kehittämiskohtien tarkempaa analyysiä.

Tutkimuksen tarkemmat osa-alueet ja tavoitteet ovat:

1. Koota ja analysoida seutukunnan nykyisen elintarviketalouden perustiedot tutkimusasetelman rakentamiseksi ja täsmentämiseksi. Tarvittavien lisätietojen kerääminen.
2. Muodostaa tarkastelukehys ja sovellukseen räätälöity laskentamalli alueelliselle maaseutukytkentäiselle elintarviketajalle. Tarvittavien skenaarioiden määrittely.
3. Analysoida seutukunnan elintarviketalouden nykyisen rakenteen vaikutukset aluetalouteen ja työllisyyteen.
4. Tuottaa alueen elintarviketalouden toimijoiden näkemyksen nojalla Ruoka-Kouvola 2020 visio, joka on kuvaus ajateltavissa olevasta, tavoiteltavasta ja mahdollisesta elintarviketalouden tilasta vuonna 2020.
5. Analysoida muodostetun Ruoka-Kouvola 2020 -vision mukaisten rakenteiden vaikutukset aluetalouteen ja työllisyyteen.
6. Esittää kokonaisarvio elintarviketajun nykyisistä ja vuoden 2020 projisoiduista vaikutuksista ja merkityksestä seutukunnalle.

Kuva 1.
Alueellinen elintarviketalous.

2. PERUSTIETOJEN HANKINTA

Aluevaikutusten laskentaa varten tarvittavat perustiedot on kerätty Tilastokeskuksen tietokannoista, joista tärkeimpinä lähteinä olivat tilastokeskuksen kansan- ja aluetilinpivot. Yksityiskohtaisemmat alueelliset tiedot kerättiin yhteistyössä Ruralia-instituutin Seinäjoen yksikön ja Kouvolan kaupungin elinkeinopalveluiden kanssa. Alueellisten tietojen tarkentamiseen saatiin merkittävää apua ProAgria Kymenlaakso ry:n asiantuntijoilta.

2.1 ALUEELLISTEN TIETOJEN KERUU

Alueellisia tietoja kerättiin Tilastokeskuksen tietokannoista, joskin suurin osa yksityiskohtaisemmista tiedoista koottiin haastattelemalla elintarviketalouteen perehtyneitä asiantuntijoita Kouvolan alueella. Selvitystyötä tehtäessä haasteltiin asiantuntijoita seuraavista organisaatioista:

- Kouvola Innovation Oy, joka on Kouvolan kaupungin omistama (vuonna 2009 perustettu) Kouvolan seudun kehittämissyhtiö, jonka toiminnan tarkoitus on seudun elinvoimaisuuden kasvattaminen.
- Kouvolan kaupungin maaseutupalvelut, joka vastaa maaseudun kehittämistoimenpiteistä ja hoitaa maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtäviä.
- Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus), jonka tehtävät muodostuvat entisen Kaakkois-Suomen TE-keskuksen, Kaakkois-Suomen tiepiirin ja Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksen tehtävistä, jonka lisäksi Kaakkois-Suomen ELY-keskuksessa hoidetaan entisen Etelä-Suomen lääninhallituksen liikenne- ja sivistysosastojen tehtäviä.
- ProAgria Kymenlaakso ry:n joka on järjestömuotoinen maaseudun yritystoiminnan asiantuntijaorganisaatio, jonka ydinliiketoimintaa on alueen maatalojen, maaseutuyritysten ja elintarvikeyritysten liiketoiminnan kehittäminen.

2.2 TIEDONKERUUN HAASTEITA

Alueellisen aineiston kerääminen osoittautui ennakoitua haastavammaksi tehtäväksi. Tilastokeskuksen tilastot on kerätty ja koottu suurempien maantieteellisten aluejakojen mukaan, eikä elintarviketalouteen liittyviä kuntakohtaisia aineistoja ole saatavilla. Niinpä tarvittava materiaali piti kerätä Kouvolan seudulla toimivilta asiantuntijoilta ja heidän edustamiensa organisaatioiden tiedostoista. Paikallisten toimijoiden osallistuminen ja aktiivisuus olikin siten suuressa roolissa Kouvolan seutua koskevan aineiston keräämisessä. Aineiston kokoamiseen liittyi kuitenkin seuraavanlaisia haasteita:

- tietojen hajanaisuus
- tietojen päällekkäisyys;
- ”oikeanlaisen tiedon” puute
- salassapitovelvollisuus
- tilastolliset/verotukselliset jaottelut

Tietojen hajanaisuudella viitataan tässä siihen, ettei mistään löydy tietokantaa, jossa olisi kattavasti koottuna Kouvolan seudun elintarviketalouteen liittyvää materiaalia. Tiedot kerättiin useasta eri lähteestä, mikä luonnollisesti vei enemmän aikaa ja resursseja. Hajanaisuuden lisäksi tiedot ovat monesti myös päällekkäisiä, eli usealla toimijalla on samat tiedot, tai ainakin osia samoista tiedoista. Tämä ei sinällään ole ongelmallista – itse asiassa se voi olla monessa tilanteessa jopa toivottavaa – mutta eri syistä johtuen monetkaan toimijat eivät tiedä, mitä tietoja muilla toimijoilla on tai millaisia päällekkäisyyksiä tiedoissa esiintyy. Tiedonkeruun yhteydessä tämä tarkoittaa usein sitä, että samat tiedot tulee kerättyä useampaan kertaan ja silti saattaa käydä niin, että jokin tarpeellinen tieto jää löytymättä. Tähän viitataan, kun puhutaan ”oikeanlaisen tiedon” puutteesta. Vaikka alueen toimijoilla oli laajasti aineistoa Kouvolan seudun elintarviketaloudesta, kaikkea tarvittavaa tietoa ei kuitenkaan löytynyt, vaan osa vaikutusten arviointiin liittyvistä laskelmista jouduttiin perustamaan Tilastokeskuksen tietokantoihin, jotka on koottu laajemmalla maantieteellisellä alueella.

Lisähaasteita tietojen keruulle asettivat myös tietojen salassapitoon liittyvät velvollisuudet. Viranomaisilla ja asiantuntijaorganisaatioilla on käytössään runsaasti sellaista tietoa, jota he eivät saa antaa ulkopuolisten käyttöön ilman lupaa. Koska tässä tutkimuksessa kerättiin tietoja myös paikallisista elintar-

vikeyrittäjistä, on selvää, ettei kaikkea yritystoimintaan liittyvää informaatiota ollut saatavilla ilman asianomaisen yrittäjän lupaa. Ongelmakohtana voidaan pitää myös tilastollisia/verotuksellisia jaotteluja. Joissakin tapauksissa oli vaikeaa, jopa mahdotonta, määrittää jonkin yrittäjän toimiala. Jos yrittäjä oli ilmoittanut toimialakseen maanviljelyn ja hän myös maksoi veronsa maanviljelijänä, laskettiin kaikki muu toiminta – joka joskus oli jopa merkittävämpi tulonlähde kuin maanviljelys – kuuluvaksi maanviljelyn piiriin. Niinpä pääelinkeinona oli tilastoissa edelleen maanviljelys, vaikkei näin tosiasiallisesti olisikaan.

Miten edellä esitettyihin haasteisiin sitten tulisi puuttua? Ensiksi alueen toimijoiden välistä koordinaatiota olisi hyvä lisätä, jotta toimijat tietäisivät kenellä mitäkin informaatiota on hallussaan. Lisäksi olisi hyvä olla olemassa jokin taho, jolla olisi koottu tieto eri organisaatioiden keskeisimmistä henkilöistä ja tiedoista. On selvää, ettei kaikkea tietoa voida jakaa kaikkien toimijoiden kesken, mutta erilaisten tietolähteiden kokoaminen yhteen paikkaan säästäisi runsaasti resursseja.

2.3 VISIO-OSUUDEN TIETOJEN HANKINTA

Myönteistä tulevaisuuden skenaariota työstettiin Ruoka-Kouvola 2020 skenaariotyöpajassa, joka järjestettiin 31.1.2012 Kouvola Kuusankoskitalolla. Työpajaan osallistui 16 Kouvola seudun elintarviketalouden asiantuntijaa. Työpajatyöskentelyä moderoi Ruralia-instituutin tutkimusjohtaja Torsti Hyyryläinen yhdessä tutkija Päivi Pylkkäsen kanssa. Työpajassa tuotettiin vaiheittaisella ryhmätyömenetelmällä alustava visio. Työpajan vetäjät kokosivat ja kirjoittivat vision ensin tiiviin tekstin muotoon siten, että kokonaisuudesta voitiin erottaa toimialakohtaisia osa-alueita. Työpajaan osallistuneita asiantuntijoita pyydettiin tämän jälkeen kommentoimaan kirjattua visiota sekä tarkentamaan hahmoteltuja tulevaisuudennäkymiä toimialoittain, jolloin he tuottivat näkemystä perustelevaa laadullista lisätietoa asiantuntija-arvioiden muodossa. Lähtötilanne edusti vuotta 2011 ja tarkastelupiste vuotta 2020.

3. KOUVOLAN SEUTUKUNTA JA ALUEEN TALOUDELLINEN KEHITYS

Kouvolan seutukunta sijaitsee Etelä-Suomen läänissä Kymenlaakson maakunnassa. Kouvolan seutukunnan muodostavat kaksi kuntaa; Kouvola ja Iitti. Kouvolan naapurikunnat ovat Hamina, Heinola, Iitti, Kotka, Lapinjärvi, Loviisa, Luumäki, Miehikkälä, Mäntyharju, Pyhtää ja Savitaipale.

Kuva 2. Kymenlaakson seutukunnat ja kunnat kartalla. Lähde: Kaupunkitutkimus, 2011

Aikaisempi Kouvola kaupunki samoin kuin Anjalankosken ja Kuusankosken kaupungit sekä Elimäen, Valkealan ja Jaalan kunnat lakkautettiin vuoden 2009 alussa, jolloin tilalle perustettiin uusi Kouvola-niminen kaupunki, joka käsitti niiden kaikkien entiset alueet. Kouvola on jaettu kuuteen suuralueeseen, jotka muodostuvat liitoskunnista: Kouvola suuralue, Kuusankosken suuralue, Anjalankosken suuralue, Valkealan

suuralue, Elimäen suuralue ja Jaalan suuralue. Kouvola seutukunnasta Iitti jäi kuntaliitoksen ulkopuolelle.

Taulukko 1. Kunnat, jotka yhdistyivät Kouvola vuonna 2009.

Kunta	Asukasluku	Pinta-ala km2
Kouvola	30 633	44,88
Kuusankoski	19 739	128,53
Anjalankoski	16 379	752,92
Valkeala	11 656	1 003,72
Elimäki	8 199	391,74
Jaala	1 855	563,54
Yhteensä	88 461	2 885,33

Lähde: Tilastokeskus 2011, Maanmittauslaitos 2008

Kouvolan asukasluku oli vuoden 2009 alussa lähes 90 000 ja pinta-ala noin 2 800 neliökilometriä, josta hieman yli 325 neliökilometriä on vesistöjä. Asukasluvultaan Kouvola on Suomen kymmenenneksi suurin kaupunki. Pinta-alaltaan se on Etelä-Suomen suurin kunta ja koko maan kunnista 19. suurin. Kouvola seutukunta on kokenut suuria muuttotappioita 1990-luvun jälkipuoliskolla ja 2000-luvulla. Seutukunnan asukasluku on ollut parhaimmillaan yli 102 000, kun se vuonna 2008 oli alle 96 000. Alueen väestö on siis vähentynyt reilulla 6 prosentilla vuosien 1995 ja 2010 välisenä aikana. Alueen työttömyysaste oli 12,5 prosenttia vuonna 2010. (Tilastokeskus, 2011)

Taulukko 2. Tilastotietoja seutukunnasta.

Alue	Asukasluku 2010	Väestömuutos 1995–2010, %	Työttömyysaste 2010, %
Kouvolan seutukunta	95 077	-6,6 %	12,5 %
Kouvola	88 072	-6,4 %	12,5 %
Iitti	7 005	-8,9 %	11,9 %

Lähde: Tilastokeskus 2011

Kouvolan alueella Kymijoki on toiminut paitsi asutuksen myös teollisuuden perustana. Joen varren teollistuminen alkoi 1730-luvulla ja nykyisen suurteollisuuden perusta luotiin 1870- ja 80-luvuilla, jolloin ensimmäiset puuhiomot ja paperitehdas käynnistyivät. Tehdasyhdyskunta oli alkanut kehittyä Iitin ja Valkealan kuntien raja-alueelle vuonna 1872, jolloin kahden eri yrittäjän toimesta aloitettiin paperitehtaiden rakentaminen Kuusankosken partaalle. Vuonna 1897 ilmaantui vielä kolmas yrittäjä Kuusankosken pohjoispuolella sijaitsevan Voikkaankosken äärelle. Samoihin aikoihin valmistunut Pietarin rata vaikutti myös ratkaisevasti alueen kehitykseen. Kouvola sai oman asemansa vuonna 1875 ja sen myötä alueelle tuli runsaasti rautatieläisiä. Uuden vuosisadan alkupuolella erityisesti seudulliset palvelut kehittyivät voimakkaasti. Venäläiset suunnittelivat ja rakennuttivat varuskunnan vuosina 1911–1915 ja alueen kauppa- ja koulupalvelut kehittyivät. Talvi- ja jatkosota vaativat veronsa myös Kouvolan alueella. Kehitys pysähtyykin joksikin aikaa, jatkuen kuitenkin sodan jälkeisen jälleenrakennuksen myötä.

1950-luvulta lähtien Kouvolan asema hallinnollisena keskuksena voimistui, kun Kouvolasta tuli silloisen Kymen läänin pääkaupunki vuonna 1955. Kaupungistumisen ja muuttoliikkeen myötä Kouvolan väkiluku kasvoi voimakkaasti. Elinkeinoelämä monipuolistui ja kaupunki investoi kulttuuri- ja muihin kunnallisiin palveluihin. 1970-luvulle tultaessa alueella elettiin edelleen nopean kasvun aikaa. Kouvolan asema hallintokaupunkina vahvistui ja ympäröivissä tehdaskaupungeissa kehitys oli myös vahvaa. 1990-luvun laskukauden vaikutukset ulottuivat myös Kouvolaan. Alueen työttömyysprosentti kohosi merkittävästi ja palveluja jouduttiin sopeuttamaan. Kou-

volan seutukunta – kuten koko Kymenlaakso – olivat erittäin voimakkaasti paperiteollisuusalueita ja paperiteollisuuden tuotantolaitosten alasajot vaikeuttivat tilannetta alueella entisestään.

Seutukunta onkin yksi paperiteollisuuden suurimmista keskittymistä Suomessa. Myös teollisuus ja rakennusala ovat edelleen merkittäviä työllistäjiä alueella. Vuoden 2010 lopussa Kouvolan suurimmat työllistäjät olivat Kouvolan kaupunki (6 240), puolustusvoimat (1 260), UPM-Kymmene Oyj (950), Osuuskauppa Ympäristö (930), VR-yhtiöt (730) ja Stora Enso Oyj (650). (Kaupunkitutkimus 2011, Taskutieto 2011)

Taulukko 3. Eri tuotannonalojen osuus työvoimasta Kouvolan alueella (31.12.2009).

Tuotannonala	osuus työvoimasta %
alkutuotanto	4,1 %
jalostus	25,3 %
palvelut	69,5 %
muut	1,1 %

Lähde: Tilastokeskus 2011

Vaikka teollisuus on ollut – ja on edelleen – merkittävä työllistäjä alueella, on työmarkkinoiden rakenne kuitenkin vahvasti palvelukeskeinen. Vuoden 2009 lopussa alkutuotannon ja jalostuksen piirissä työskenteli hieman alle 30 prosenttia työvoimasta, kun taas palvelujen parissa työskenteli lähes 70 % työvoimasta. (Tilastokeskus 2011)

4. ELINTARVIKETALOUS

Elintarviketeollisuus jakautuu toimialaluokituksen mukaan kahteen päätoimialaan; elintarvikkeiden valmistukseen (TOL10) sekä juomien valmistukseen (TOL11) (Tilastokeskus 2011a). Elintarviketalouden vaikutusten tarkastelua varten elintarviketalous jaettiin tässä tutkimuksessa kuuteen alatoimialaan:

1. Lihanjalostus
2. Hedelmien, marjojen ja vihannesten jalostus
3. Meijerituotteiden valmistus
4. Myllytuotteiden valmistus
5. Muu elintarvikkeiden valmistus
6. Juomien valmistus

Lihanjalostukseen kuuluu teurastus, lihan säilövyyskäsittely ja lihatuotteiden valmistus. Meijerituotteiden valmistus käsittää maitotaloustuotteiden valmistuksen sisältäen myös juuston ja jäätelön valmistuksen. Myllytuotteiden valmistus käsittää tässä tarkastelussa myllytuotteiden valmistuksen, sisältäen myös leipomotuotteet sekä tärkkelyksen valmistuksen. Muu elintarvikkeiden valmistus pitää sisällään muun muassa makeisten, einesten, valmisruokien, sokerin ja mausteiden valmistuksen. Juomien valmistus käsittää lähinnä alkoholipitoisten juomien sekä virvoitusjuomien valmistuksen. Tutkimuksessa käytettyä toimialajako on esitetty tarkemmin liitteessä 3.

4.1 ELINTARVIKETALOUS SUOMESSA

Elintarviketeollisuus on tuotannon arvon perusteella tarkasteltuna Suomen neljänneksi suurin teollisuudenala. Ainoastaan metalli-, metsä- ja kemianteollisuus ovat suurempia aloja. Työllistäjänä elintarviketeollisuus on kolmanneksi suurin teollisuudenala. Kokonaisuudessaan elintarvikeketju työllistää noin 300 000 henkeä, mikä tarkoittaa noin 12 prosenttia työllisestä työvoimasta. Itse elintarviketeollisuudessa työskentelee noin 34 000 henkeä. (Elintarviketeollisuuden toimialaraportti, 2010) Uudellamaalla on eniten elintarviketalouden työpaikkoja, lähes neljännes alan työpaikoista. Elintarviketaloudessa työskenteleviä on paljon myös Varsinais-Suomessa, Pirkanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla, missä kussakin työskentelee noin 10 prosenttia elintarvikealan työllisistä. (Niemi ja Ahlstedt, 2011)

Elintarviketeollisuuden suurimpia alatoimialoja ovat teurastus ja lihanjalostus, meijerituotteiden valmistus, juomien valmistus sekä leipomotuotteiden valmistus. Elintarviketeollisuuden tuotannosta ja liikevaihdosta suurin osuus on teurastuksella ja lihanjalostuksella (24 %), mutta työllistävin ala on leipomotuotteiden valmistus (25 %). Pienimpiä toimialoja ovat myllytuotteet ja tärkkelys, kasvikset ja hedelmät sekä rehut. (ETP Food For Life Finland, 2011)

Taulukko 4. Suomen suurimmat elintarviketeollisuuden toimialat vuonna 2008.

Toimiala	Osuus tuotannosta	Osuus työntekijöistä	Osuus liikevaihdosta
Lihanjalostus ja teurastus	24 %	24 %	23 %
Meijerituotteet	23 %	15 %	22 %
Juomien valmistus	12 %	10 %	13 %
Leipomotuotteet	10 %	25 %	10 %
Rehut	6 %	2 %	6 %
Kasvikset ja hedelmät	4 %	5 %	2 %
Myllytuotteet ja tärkkelys	3 %	2 %	3 %

Lähteet: ETP Food for Life Finland 2011 ja Toimiala online 2012

Elintarviketeollisuuden kannattavuus on melko vakaata, koska alan suhdanneriippuvuus on muuta teollisuutta pienempää. Toisaalta alan kannattavuus on myös aika vaatimatonta, selvästi muuta teollisuutta heikompaa. Kaikilla elintarviketeollisuuden keskeisillä toimialoilla kannattavuuslukujen hajonta on suuri. Kannattavuudessa esiintyykin vaihtelua sekä kokoluokittain että toimialoittain. Suomen elintarviketeollisuuden tuottavuus on kuitenkin noussut 2000-luvulla. Kansainvälisessä vertailussa elintarviketeollisuutemme tuottavuus on EU-maiden keskiarvoa parempi. Kiristynyt kilpailu on kuitenkin siirtänyt osan hyödyistä kuluttajahintoihin. Kansainvälinen hintakilpailu, kasvaneet kustannukset sekä laajentunut tuontituotevalikoima heikentävät toimialan kannattavuutta. Elintarviketeollisuuden alalla tuottavuuden ja kannattavuuden jatkuva parantaminen onkin tärkeää. (Elintarviketeollisuuden toimialaraportti, 2010)

Suomessa elintarviketeollisuus on pääasiassa kotimarkkinateollisuutta. Noin 81 prosenttia elintarvikemyynnistä on kotimaisia tuotteita. Lisäksi paikallisuus on tyypillistä Suomen elintarviketeollisuudelle. Elintarvikkeita ei näin ollen tuoda kovin paljoa ulkomailta, mutta vienti on ollut kasvusuuntaista. Elintarviketalouden viennin kärkituotteita vuonna 2010 olivat juusto, alkoholijuomat sekä voi ja muut maitorasvat. (ETP Food For Life Finland, 2011) Elintarvikkeita vietiin vuonna 2011 eniten Venäjälle (26,5 %), Ruotsiin (16,3 %), Viroon (8,8 %), Saksaan (5,5 %), USA:han (3,5 %) ja Tanskaan (3,0 %). (ETL 2012)

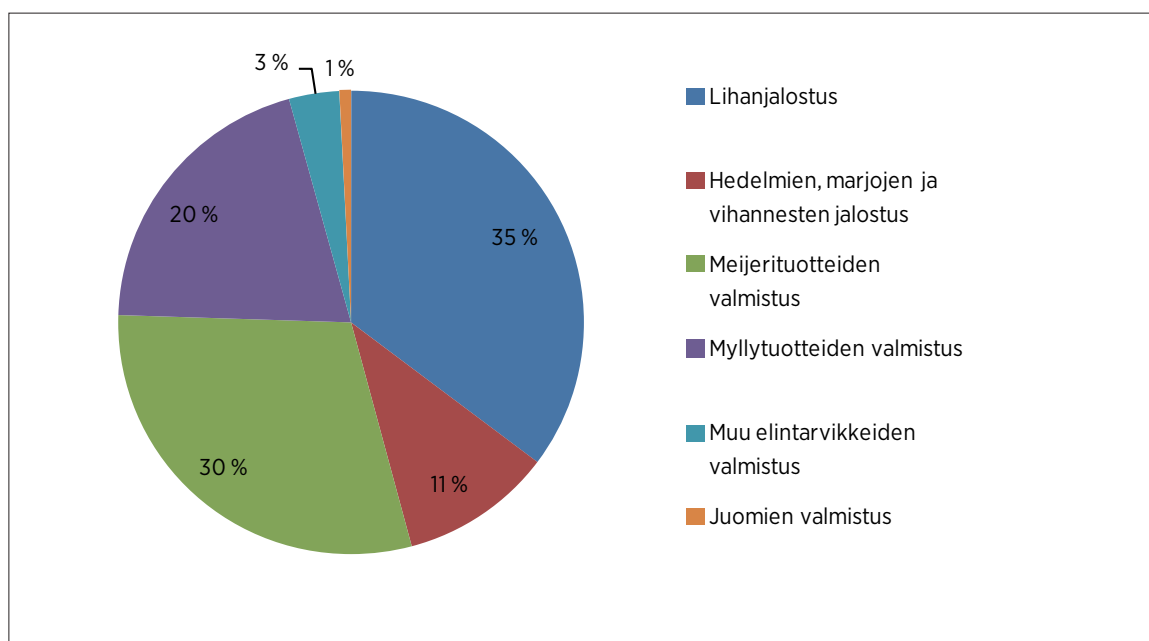
Elintarviketeollisuuden alalla toimii paljon pieniä ja keski-suuria yrityksiä. Suuria yrityksiä on vähän. Noin 71 prosentissa

elintarvike- ja juomateollisuuden toimipaikoista työskentelee alle viisi henkilöä. Näitä pieniä alle viiden hengen elintarvike-yrityksiä oli vuonna 2010 yhteensä 2 047, kun elintarvikeyrityksiä oli yhteensä 2 888. Yli 50 henkilöä työllistäviä elintarvikeyrityksiä oli tilastojen perusteella 132 ja yli 250 henkilöä työllistäviä yrityksiä vain 24 kappaletta. (Elintarviketeollisuuden toimialaraportti 2010, Ruoka-Suomi 2012)

4.2 ELINTARVIKETALOUS KOUVOLAN SEUTUKUNNASSA

Läheskään kaikki perustuotanto ei suinkaan ole paperiteollisuutta, vaan suuri osa perustuotannosta ja jalostuksesta tapahtuu myös elintarviketalouden piirissä. Kouvolaassa oli vuonna 2010 lähes 1 200 maatilaa (Sutinen 2011) ja kymmenittäin elintarviketalouden yrityksiä perustuotannosta ja jalostuksesta vähittäismyyntiin saakka.

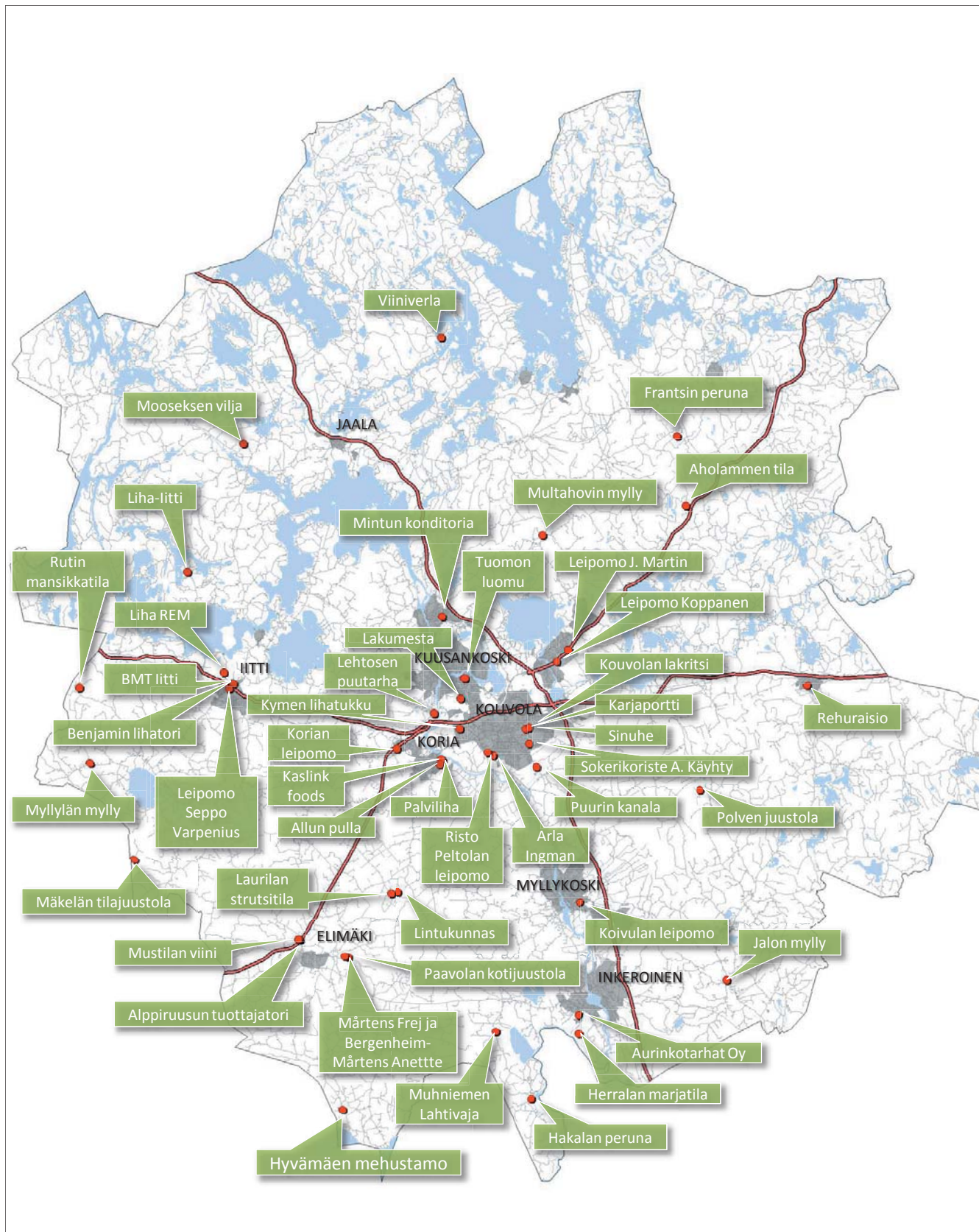
Suurin elintarviketalouden alatoimiala noin 35 prosentin osuudella on lihanjalostus. Seuraavaksi suurin alatoimiala on meijerituotteiden valmistus noin 30 prosentin osuudella. Kolmantena tulee myllytuotteiden valmistus, jonka osuus on 20 prosenttia. Rakenne on varsin keskittynyt, sillä kolmen suurimman alatoimialan osuus on peräti 85 prosenttia. Pienin alatoimiala on juomien valmistus käsittäen alle prosentin alueen elintarviketeollisuudesta. Kouvolan seutukunnan elintarviketeollisuuden jakautuminen alatoimialoihin on kuvattu kokonaisuudessaan seuraavassa kuvassa.

Kuva 3. Kouvolan seutukunnan elintarviketeollisuuden jakautuminen alatoimialoihin. Luokittelu liikevaihdon mukaan.

Seuraavassa kuvassa on Kouvolan seutukunnassa sijaitsevia merkittävimpiä elintarvikealan yrityksiä. Joitain, etenkin alu-

een pienimpiä elintarvikealan yrityksiä saattaa puuttua kuvasta.

Kuva 4. Kouvolan seutukunnassa sijaitsevia elintarvikealan yrityksiä.

5. ALUEEN ELINTARVIKETALouden VAIKUTUKSET NYKYTILANTEESSA

5.1 VAIKUTUKSET ALUEEN TALOUTEEN JA TYÖLLISYYTEEN

Kouvolan seutukunnan elintarviketeollisuudella¹ on merkittävä vaikutus seutukunnan aluetalouteen ja työllisyyteen, vaikka alalla on tapahtunut merkittäviä menetyksiä 2000-luvulla. Valio sulki Kouvolan tehtaansa vuonna 2004, jossa oli 206 työntekijää (Valio, 2002). Lisäksi Järvi-Suomen Portti (myöhemmin Karjaportti) vähensi Kouvolasta 138 työpaikkaa muutosohjelman seurauksena (Hytti, 2004; Järvi-Suomen Portti, 2005). Nämä menetykset on otettu mukaan kuvaan 5. havainnollistamaan niiden merkitystä suhteessa nykyiseen tilanteeseen.

Nykytilanteessa Kouvolan seutukunnan koko elintarviketeollisuuden vaikutus alueen BKT:hen ja työllisyyteen on 3,4 prosenttiyksikköä verrattuna tilanteeseen, jossa omaa elintarviketuotantoa ei olisi. Suurin vaikutus on lihanjalostuksen toimialalla, jonka vaikutus Kouvolan seutukunnan BKT:hen on noin 1,1 prosenttiyksikköä ja työllisyyteen noin 1,2 prosenttiyksikköä. Myös meijerituotteiden ja mulluotuotteiden valmistuksen toimialoilla on huomattava vaikutus seutukunnan aluetalouteen ja työllisyyteen. Pienin vaikutus on pienimmällä toimialalla eli juomien valmistuksella.

Kouvolan seudun elintarviketalouden merkitys olisi nykyistä suurempi ilman Valion tehtaan sulkemista ja Järvi-Suomen Portin irtisanomisia. Valion tehtaan sulkemisen vaikutus seutukunnan BKT:hen oli noin -0,5 prosenttiyksikköä, mikä on hieman yli puolet nykyisen meijerituotteiden valmistuksen vaikutuksesta. Tehtaan sulkemisen myötä alueen työllisyys heikkeni noin -0,6 prosenttiyksikköä. Järvi-Suomen Portin irtisanomisen vaikutus Kouvolan seutukunnan BKT:hen oli hieman yli -0,4 prosenttiyksikköä, mikä käsittää reilun kolmanneksen lihanjalostuksen toimialan nykyisestä vaikutuksesta. Työllisyyteen Järvi-Suomen Portin irtisanomisen vaikutus oli lähes -0,4 prosenttiyksikköä. Valion ja Järvi-Suomen Portin irtisanomisen vaikutuksista muihin toimialoihin on tietoa liitteessä 2.

Nykytilanteessa Kouvolan seutukunnan elintarviketeollisuuden vaikutus alueen BKT:hen on yhteensä 101,6 miljoonaa euroa. Tämä tarkoittaa sitä, että yksi elintarviketeollisuuteen panostettu euro tuottaa noin 1,3 euroa seutukunnan bruttokansantuotteeseen.

Lihanjalostuksen valmistuksen toimiala muodostaa elintarvi-

keteollisuuden BKT-vaikutuksesta reilut 34 miljoonaa, meijerituotteiden valmistus noin 25 miljoonaa ja mulluotuotteiden valmistus noin 22 miljoonaa euroa. Muiden toimialojen vaikutus jää alle 15 miljoonan euron.

Yksityinen kulutus, joka on BKT:n suurin komponentti kasvaa eniten elintarviketeollisuuden olemassa olon myötä. Elintarviketeollisuudella on positiivinen vaikutus myös muihin BKT:n osiin, pl. kotimainen vienti ja -tuonti. Alueen elintarviketalouden olemassaolo lisää tuonnin määrää, sillä suhteellisen pienen aluetalouden on ostettava raaka-aineita ja välituotteita muualta Suomesta ulkomailta. Lisäksi kasvava yksityinen kulutus lisää kokonaiskysyntää, mikä puolestaan edistää erilaisten tavaroiden ja palveluiden tuontia oman alueen ulkopuolelta.

Elintarviketeollisuudella on myönteinen vaikutus myös seutukunnan työllisyyteen. Henkilötyövuosissa tarkasteltuna alan kokonaisvaikutus on 1175 henkilötyövuotta. Kokonaisvaikutuksessa ovat mukana myös kerroinvaikutukset eli toiminnan muille toimialoille luoma työllisyys. Elintarviketeollisuuden oma vaikutus työllisyyteen on 350 henkilötyövuotta. Kokonaisuudessaan yksi elintarviketeollisuuden työntekijä luo yhden toisen työpaikan muualle elintarvikeketjuun ja 1,4 muuta työpaikkaa muille aloille aluetaloudessa. Elintarviketeollisuudella on siten merkittävät kerroinvaikutukset.

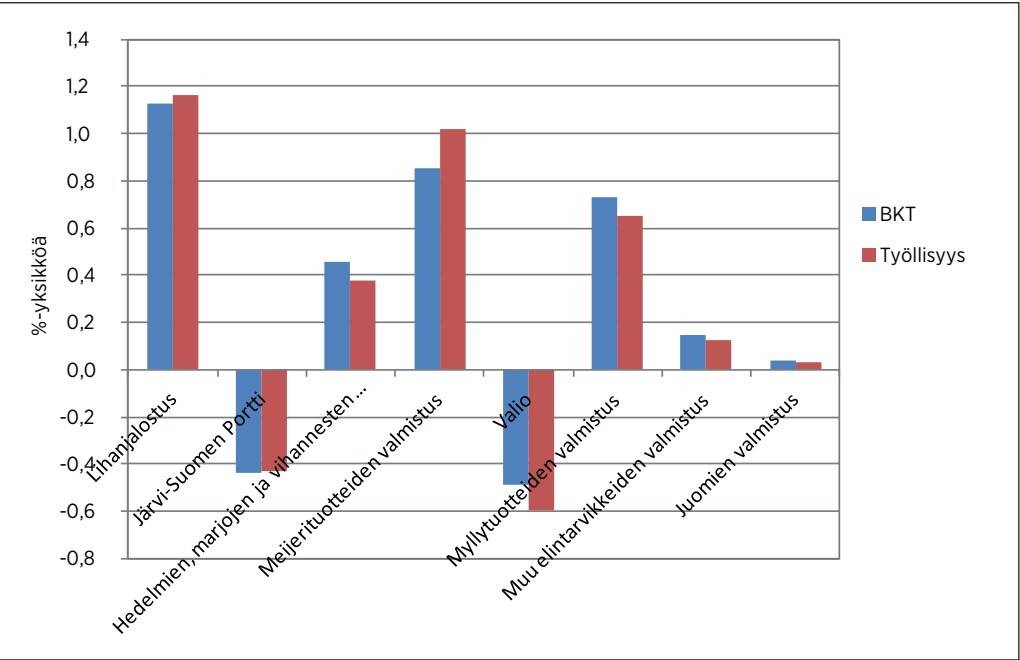
Elintarviketeollisuudessa lihanjalostuksella on suurin työllisyysvaikutus. Ala työllistää kerroinvaikutuksineen 400 henkilötyövuotta. Toiseksi suurin työllistäjä on meijerituotteiden valmistus työllistäen 340 henkilötyövuotta. Myös mulluotuotteiden valmistus työllistää yli 200 henkilötyövuotta. Muiden elintarviketalouden alatoimialojen työllisyysvaikutus jää alle 150 henkilötyövuoteen.

Elintarviketeollisuus luo työpaikkoja etenkin elintarvikeketjussa² toimiville toimialoille, kuten alatoimialoilleen, alkutuotannossa yhdistettyyn kasvinviljelyyn ja kotieläintalouteen sekä majoitus- ja ravintolatoimintaan. Myös kauppa, kuljetusala ja muu kotieläintalous hyötyvät elintarvikeketjussa. Elintarviketeollisuus esimerkiksi ostaa yhdistetystä kasvinviljely ja kotieläintalous -toimialalta raaka-aineita; lihaa, viljaa ja muita tuotteita. Valmiita elintarvikkeita puolestaan päätyy majoitus- ja ravitsemustoimialalle.

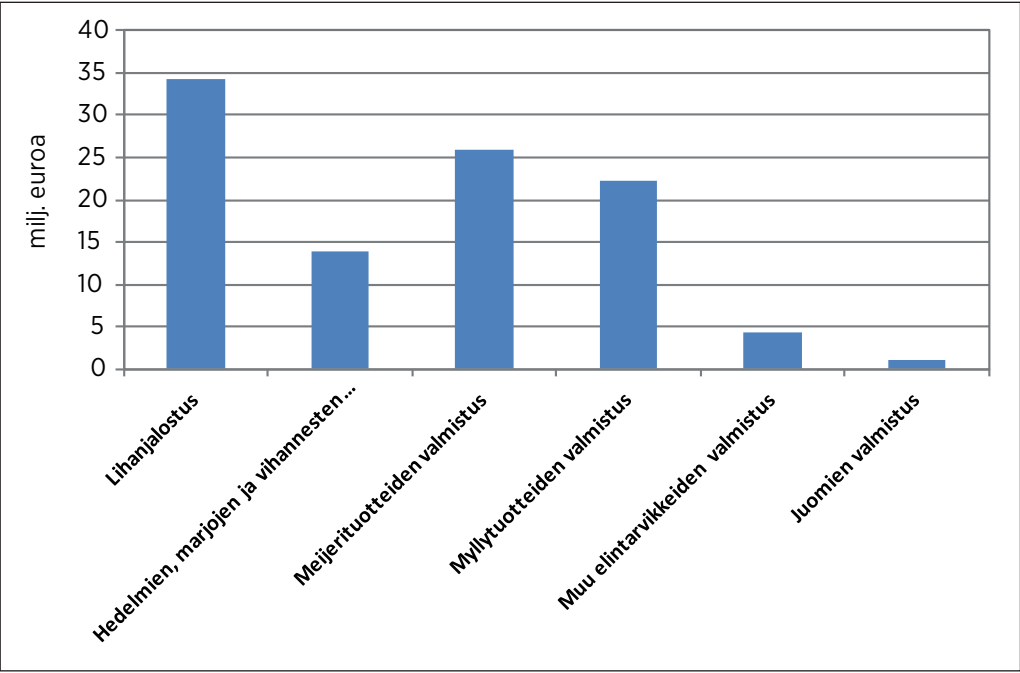
Noin 60 prosenttia työllisyysvaikutuksista kohdistuu elintarvikeketjuun, mikä käsittää 680 henkilötyövuotta. Elintarviketalouden vaikutus majoitus- ja ravitsemustoimialan

¹ Elintarviketeollisuudella tarkoitetaan elintarvikkeiden tuotantoa/valmistusta. Elintarviketeollisuus käsittää muun muassa lihanjalostuksen, hedelmien, marjojen ja kasvien jalostuksen sekä meijerituotteiden, mulluotuotteiden, muiden elintarvikkeiden ja juomien valmistuksen.

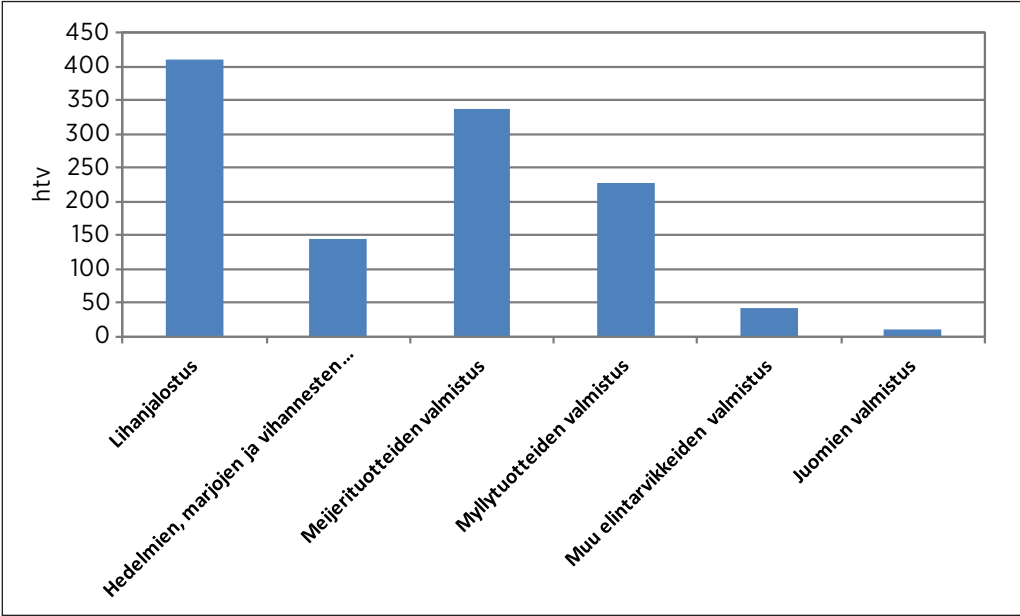
² Elintarvikeketju käsittää elintarvikkeiden valmistuksen lisäksi siihen kytkeytyvät toimialat kuten esimerkiksi maatalouden, majoitus- ja ravitsemustoiminnan, kaupan sekä kuljetusalan.

Kuva 5. Elintarviketeollisuuden vaikutus Kouvolan seutukunnan BKT:hen ja työllisyyteen.

Kuva 6. Elintarviketeollisuuden vaikutus Kouvolan seutukunnan BKT:hen (milj. €).

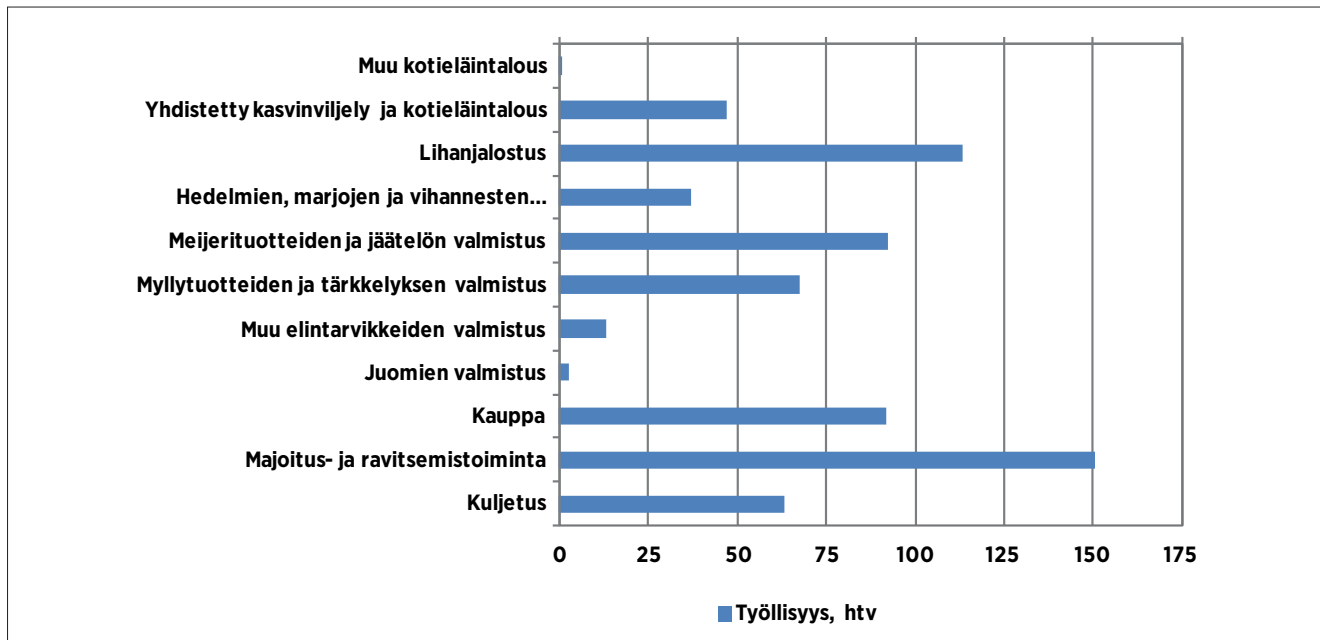

Kuva 7. Elintarviketeollisuuden vaikutus Kouvolan seutukunnan työllisyyteen (htv).

työllisyyteen on melko suuri henkilötyövuosissa mitattuna, koska toimiala on suuri työllistäjä seutukunnassa. Vastaavasti juomien valmistuksen toimiala on hyvin pieni työllistäen vain muutaman henkilön Kouvola seutukunnassa, joten vaikutus

juomien valmistukseen jää henkilötyövuosissa mitattuna pieneksi.

Kaikki työllisyysvaikutukset eivät siis kohdistu elintarvikeketjuun. Noin 40 prosenttia vaikutuksista kohdistuu elintarvikeketjun ulkopuolisiin toimialoihin.

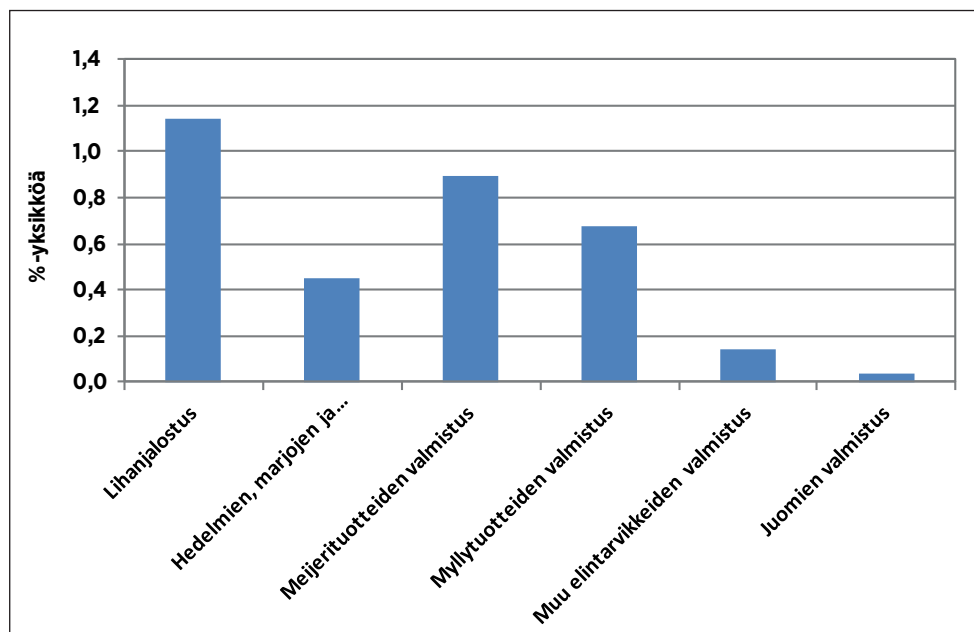

Kuva 8. Elintarviketeollisuuden vaikutus elintarvikeketjun työllisyyteen (htv).

5.2 VAIKUTUS ALUEEN YKSITYISEEN KULUTUKSEEN, VIENTIIN JA TUONTIIN

Kouvolan seutukunnan elintarviketeollisuus vaikuttaa myös alueen yksityiseen eli kotitalouksien kulutukseen. Ala luo työpaikkoja ja sitä kautta työtuloja, jolloin kotitalouksien ostovoima kasvaa ja kokonaiskulutus lisääntyy.

Lihanjalostuksen toimiala vaikuttaa eniten yksityiseen kulutukseen. Lihanjalostus nostaa yksityistä kulutusta reilulla 1,1 prosenttiyksiköllä. Seuraavaksi suurin vaikutus yksityiseen kulutukseen on meijerituotteiden valmistuksella, jonka vaikutus yksityiseen kulutukseen on noin 0,9 prosenttiyksikköä. Koko seutukunnan elintarviketeollisuuden vaikutus alueen yksityiseen kulutukseen on 3,3 prosenttiyksikköä.

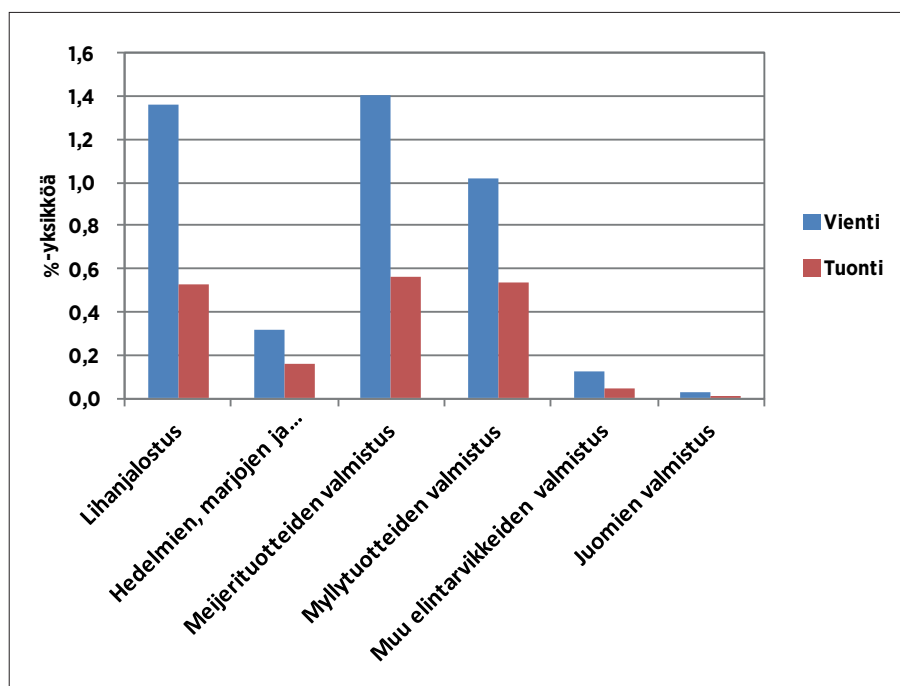
Kuva 9. Elintarviketeollisuuden vaikutus Kouvola seutukunnan yksityiseen kulutukseen.

Kouvolan seutukunnan elintarviketeollisuus vaikuttaa lisäksi vientiin ja tuontiin. Kaikkia alueella valmistettuja tuotteita ei käytetä seutukunnassa, jolloin tuotteita viedään seutukunnan ulkopuolelle, muualle Suomeen ja ulkomaille. Elintarviketeollisuus vaikuttaa myös seutukunnan tuontiin muun muassa talouskasvun ja lisääntyneen yksityisen kulutuksen myötä.

Meijerituotteiden valmistuksella on suurin vaikutus vientiin, 1,4 prosenttiyksikköä. Meijerituotteita siis viedään eniten, vaikka ala ei ole elintarviketeollisuuden suurin alatoimiala Kouvolan seutukunnassa. Toisaalta juuri meijeriteollisuus-

dessa valmistettavat juusto ja voi sekä muut maitorasvat ovat maamme elintarvikевичientitilaston kärjessä. Lihanjalostuksen vaikutus vientiin on lähes yhtä suuri kuin meijerituotteiden valmistuksen.

Meijerituotteiden ja myllytuotteiden valmistuksen sekä lihanjalostuksen vaikutus tuontiin on kaikilla 0,5 – 0,6 prosenttiyksikköä, mikä on selvästi alhaisempi kuin vaikutus vientiin. Vaikutukset vientiin ovatkin kaikilla toimialoilla suuremmat kuin vaikutukset tuontiin. Toisin sanoen Kouvolan seutukunnan elintarviketeollisuus edistää vientiä selvästi enemmän kuin tuontia.

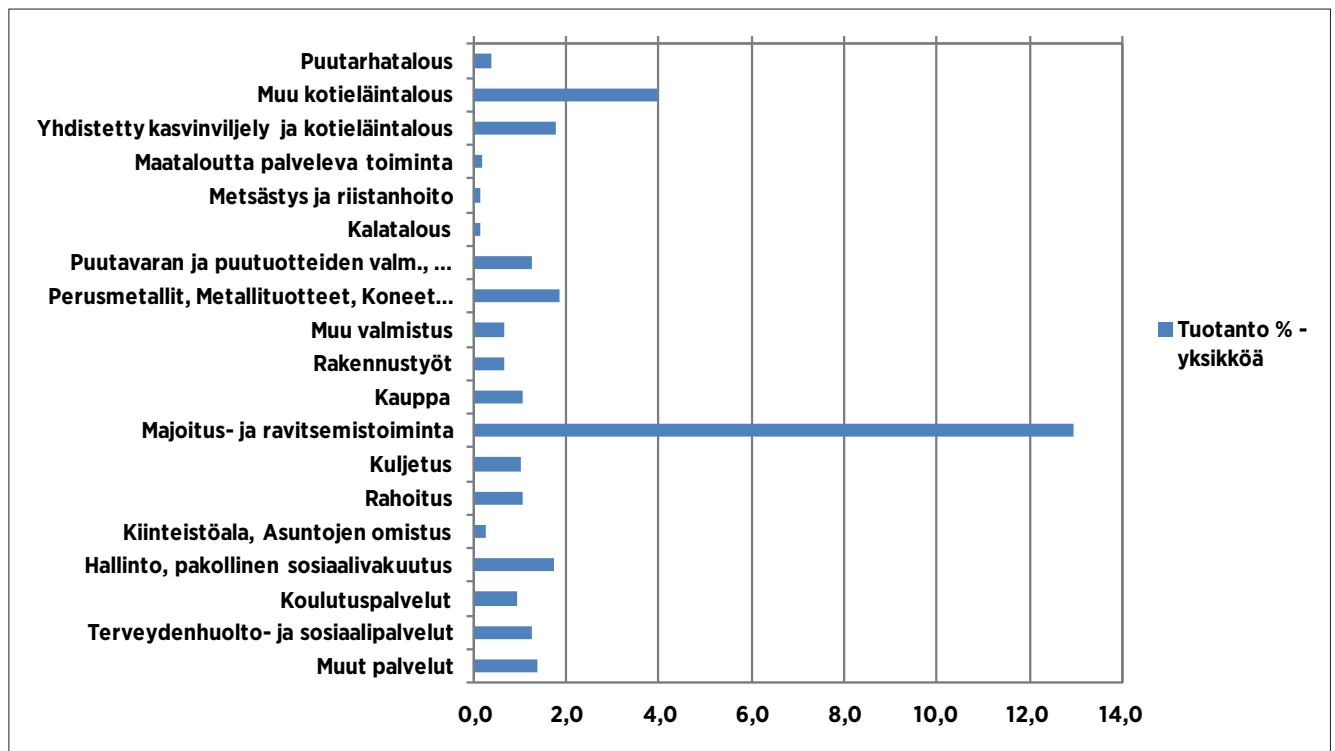
Kuva 10.
Elintarviketeollisuuden vaikutus Kouvolan seutukunnan vientiin ja tuontiin.

5.3 VAIKUTUKSET ALUEEN ELIN- KEINORAKENTEESEEN

Elintarviketeollisuus vaikuttaa muidenkin kuin omien alatoimialojensa tuotantoon. Vaikutus on alatoimialojen jälkeen suurin majoitus- ja ravitsemustoiminnan tuotantoon. Elin-
tarviketeollisuudella on selvä vaikutus myös muun kotieläin-
talouden tuotantoon. Yleisesti ottaen elintarviketeollisuus vai-

kuttaa voimakkaimmin elintarvikeketjun tuotantoon. Alalla on kuitenkin vaikutusta myös muihin toimialoihin muun muassa metalliteollisuuden ja palveluiden tuotantoon. Alan tuoma ko-
titalouksien ostovoiman kasvu näkyy palveluiden kysynnässä.

Alueen elintarviketeollisuudella on positiivisia vaikutuk-
sia kaikkien toimialojen tuotantoon. Tämä tarkoittaa sitä, että
elintarviketeollisuuden supistumisella tai kasvamisella olisi
Kouvolan seutukunnassa merkittäviä vaikutuksia itse elintar-
vikealaan, mutta myös muihin toimialoihin.

Kuva 11. Elintarviketeollisuuden vaikutus Kouvolan seutukunnan elinkeinorakenteeseen.

6. TALouden PERUSURA JA ELINTARVIKE- TALouden KEHITYS

6.1 PERUSURAN MÄÄRITTÄMINEN

Talouden perusuralla tarkoitetaan määrittelyhetkellä hahmotettavissa olevaa kuvaa tulevaisuudesta. Perusuraa tarvitaan vertailuperustaksi dynaamisissa tarkasteluissa, joissa hankkeiden vaikutusten arviointi lasketaan yli tietyn aikaperiodin.

Talouden mennyt kehitys tunnetaan Tilastokeskuksen kansan- ja aluutilinpidon perusteella. Ammattimaisesti tuotettuja talousennusteita on saatavilla muutamalle seuraavalle vuodelle. Pidemmän tähtäimen taloudellinen kehitys on projisoitava tunnetun kehityksen ja ennusteiden perusteella. Perusura on aina epävarma, joten sen määrittely on tehtävä ajan kuluessa yhä uudelleen.

Perusuran määrittämistä vaikeuttaa tällä hetkellä talouden epävarmuus. Määrittelyssä on otettu lähtökohdaksi oletus, jonka mukaan vuodesta 2008 alkanut poikkeuksellinen talouden tila heikentää kansan- ja aluetalouden toimintaedellytyksiä keskipitkällä aikavälillä. Taloudellisen kehityksen oletetaan asteittain liukuvan lamaa edeltävään tilanteeseen verrattuna alemmalle tasolle.

Määrittely on tehty käyttäen kolmea lähestymistapaa:

- Suomen talouden yleinen makrokehitys
- Työn tarjonnan alueellinen kehitys, 2 aluetta
- Työn tuottavuuden toimialoittainen kehitys, 25 toimialaa

Mittarit ovat alueellisissa RegFin-mallissa yhteydessä toisiinsa ja kaksi jälkimmäistä tuovat mukaan väestön, ikääntymisen ja teknisen kehityksen muutokset. Työn tuottavuudessa heijastuu pääomapanoksen laadun kehittymisen vaikutus. Tulevaisuus on projisoitu kaikissa tapauksissa logaritmistien trendien avulla, jotka laskettiin vuosien 2000 – 2010 todellisten havaintojen perusteella.

6.2 PERUSURAN MUKAINEN KEHITYS

Perusura kuvastaa hahmotettavissa olevaa kuvaa tulevaisuudesta ilman erityisiä toimialoja edistäviä toimia. Yhdistettyyn vilja- ja kotieläintalous toimialaan oletettiin tulevan trendistä poikkeavia muutoksia. Muutoksen suuruus on saatu Huan-Niemen, Niemen ja Niemen (2010) tutkimuksesta, missä maa-

taloustuotannon oletettiin vähentyvän Suomessa 12 prosenttiyksiköllä keskipitkällä aikavälillä. Perusuraan vaikuttavan kielteisen kehityksen oletetaan alkavan vuonna 2013 ja toteutuvan tasaisesti vuoteen 2020 mennessä. Tuotannon vähentymisoletuksen taustalla on muun muassa vuonna 2008 WTO:n maatalousneuvotteluissa tehty neuvotteluesitys maatalouden vientitukien lopettamisesta, maataloustukien leikkaamisesta ja tuontisuojaan madaltamisesta sekä samana vuonna EU-ministerineuvoston tekemä terveystarkastuspäätös, jonka tarkoituksena on yhteisen maatalouspolitiikan uudistaminen.

Kouvolan seutukunnan BKT:n kasvu pienenee hieman vuosien 2011 ja 2020 välillä. Talouden kasvu ei kuitenkaan heikkene paljoa ja kehitys ei juuri huonone vuosien 2015 ja 2020 välisellä periodilla. Kaikki BKT:n osat eli yksityinen kulutus, investoinnit, kotimaan vienti ja -tuonti, ulkomaan vienti- ja tuonti vähenevät. Kaikki erot ovat alle yhden prosenttiyksikön. Kotimaan ja ulkomaan kaupan taseet kehittyvät alijäämaiseen suuntaan koska vastaavat viennit vähentyvät enemmän kuin tuonnit.

Taulukko 5. Kouvolan seutukunnan BKT:n ja sen osien kumulatiivinen muutos vuosien 2015 ja 2020 loppuun mennessä vuoteen 2011 verrattuna. Perusuran mukaan, prosenttiyksikköä.

Muuttuja	2015	2020
ABKT	-0,624	-0,662
yksityinen kulutus	-0,369	-0,388
investoinnit	-0,132	-0,147
kotimaan vienti	-0,664	-0,766
kotimaan tuonti	-0,304	-0,275
ulkomaan vienti	-0,375	-0,415
ulkomaan tuonti	-0,193	-0,331

Maatalouden tuotantomäärä laskee jonkun verran vuodesta 2011 vuoteen 2020. Tuotannon määrä ei kuitenkaan laske paljoa, vähemmän kuin seutukunnan BKT. Tuotannon kehitys ei juuri huonone vuosien 2015 ja 2020 välisellä periodilla. Puutarhatalouden tuotantomäärä laskee, mutta ei niin paljon kuin muun kotieläintalouden. Yhdistetyn vilja- ja kotieläintalouden tuotantomäärän kehitys muuttuu vuodesta 2013 eteenpäin negatiiviseksi. Suurin lasku maatalouden tuotantomäärän kehityksessä vuosina 2011 - 2020 on maataloutta palvelevassa toiminnassa.

Taulukko 6. Kouvola seutukunnan maatalouden tuotantomäärän kumulatiivinen muutos vuosien 2015 ja 2020 loppuun mennessä vuoteen 2011 verrattuna. Perusuran mukaan, % -yksikköä.

Muuttuja	2015	2020
Puutarhatalous	-0,372	-0,360
Muu kotieläintalous	-0,293	-0,258
Yhdistetty kasvinviljely ja kotieläintalous	-0,345	-0,337
Maataloutta palveleva toiminta	-0,494	-0,832

Elintarviketeollisuuden tuotantomäärän kehitys on myös laskeva. Tuotanto ei kuitenkaan laske paljoa ja kehitys ei juuri huonone vuosien 2015 ja 2020 välisellä periodilla. Tuotantomäärä laskee vuosien 2011 ja 2020 välillä eniten hedelmien, vihannesten ja marjojen jalostuksessa ja säilönnässä. Elintarviketeollisuuden muiden toimialojen tuotanto laskee edellistä vähemmän.

Taulukko 7. Kouvola seutukunnan elintarviketeollisuuden tuotantomäärän muutos vuosien 2015 ja 2020 loppuun mennessä vuoteen 2011 verrattuna. Perusuran mukaan, prosenttiyksikköä.

Muuttuja	2015	2020
Lihanjalostus	-0,664	-0,673
Hedelmien, marjojen ja vihannesten jalostus ja säilöntä	-1,611	-2,737
Meijerituotteiden valmistus	-0,800	-1,231
Myllytuotteiden ja tärkkelyksen valmistus	-0,385	-0,345
Muiden elintarvikkeiden valmistus	-0,553	-0,551
Juomien valmistus	-0,617	-0,736

7. TULEVAISUUDEN VISIOINTIA

7.1 RUOKA-KOUVOLA 2020 – VISIO JA TOIMIALOITTAISET KASVUNÄKEMYKSET

Vaihtoehtona perusuralle tuotettiin myönteinen skenaario, jonka perustana oli Ruoka-Kouvola 2020 -visiointi. Tarkoituksena oli osoittaa, millaisia taloudellisia vaikutuksia alan aktiivisella kehittämisellä voisi Kouvolan seudulla olla. Tuotettu visio ei luonnollisesti ole ainoa mahdollinen. Sitä voidaan kuitenkin pitää haluttavana ja eri toimijaryhmien pitkän aikavälin intresseihin vetoavana. Visio ei ole ennuste siitä, miltä Kouvolan seudun elintarviketalous tai ruokajärjestelmä näyttävät vuonna 2020. Se on kuvaus yhdestä ajateltavissa olevasta kehityskulusta. Vision Ruoka-Kouvolan mahdollisesta tulevaisuudesta vuonna 2020 voi kiteyttää seuraavasti:

Kouvolan seudulla on panostettu elintarviketalouteen ja sen aluetaloudellinen kokonaisarvo on kasvanut ripeästi. Alan suuret toimijat jatkavat paikallakunnalla vakaina, minkä lisäksi tuotantoa on syntynyt uusissa yrityksissä ja toimipaikoissa. Vuoteen 2020 mennessä seudun elintarviketeollisuudessa on otettu merkittäviä kehitysaskelia yhtä aikaa useilla eri toimialoilla.

Seuraavassa luonnehditaan lähemmin toteutettuun visiointiin nojaavia toimialoitteita kasvunäkemyksiä. Näkemykset perustuvat paikallisten asiantuntijoiden sisältömuotoiluun ja tulkintoihin elintarviketalouden eri toimialojen potentiaalista, mahdollisista kehityskuluista ja alan kehitystä muotoilevista trendeistä ja heikoista signaaleista.

TEURASTUS ja LIHANJALOSTUS ovat realisoineet merkittävää kasvupotentiaaliaan, joka ajureina ovat toimineet sekä alueen olemassa olevat toimitila- ja logistiikkaedut että kuluttajakiinnostus tilaaja-tuottaja mallia soveltavaan lihan-tuotantoon ja erikoistuviin lihajalosteisiin. Lihasektorilla on kuitenkin samanaikaisesti erilaisia trendejä. Luomu- ja lähiliha kiinnostavat. Toisaalla osalla kuluttajia ekologinen ajattelutapa ohjaa entistä enemmän kasvisruokapainotteisuuteen. Toimialan kasvua ajaa kuitenkin samaan aikaan lihajalosteiden vienti etenkin Venäjälle. Suomalaisella lihalla on Venäjällä laatuimago. Näistä lähtökohdista vuonna 2020 teurastus- ja lihanjalostustoiminnasta on kehkeytnyt pienen ja keskisuuren teollisuuden luonnehtima entistä merkittävämpi lihaklusteri, joka nojaa sekä alalla jatkaviin että uusiin toimijoihin ja näiden investointeihin. Lihaklusteri on vahvistunut järjestäytymällä

koko ajan alan yritysten toimesta uusiksi yrittäjyyden muodoiksi mm. yritysten verkostoitumisen ja yritysostojen kautta. Myös toimintojen järjeistämisen ja innovatiiviset hankintasekä tarjontaketjut ovat lisänneet tuottavuutta.

MYLLYTUOTTEIDEN (ml. leipomot) valmistuksen toimialoilla alueelle on syntynyt suuren valtakunnallisen leipomon tuotantotoimintaa, joka nojaa etenkin seudulla lisääntyneeseen sopimus pohjaiseen rukiintuotantoon. Lisäksi seudulla toimii useita vuonna 2011 ”keskipieneksi” luokiteltua, nyt keskisuureksi kasvanutta leipomoa, jotka vastaavat etenkin seudun lähileivän ja muiden lähileipomotuotteiden kysyntään. Kouvolan luomuvilja-alueet ovat Suomen mittakaavassa suuria ja osa jalostuksesta on luomulaatuista.

Myllytuotteet säilyvät hyvin pitkälle kansallisina tuotteina. Kotitaloudet hankkivat ainakin kolmanneksen mylly- ja leipomotuotteista lähituotantona ja lähileipää arvostetaan myös julkisissa ruokapalveluissa. Terveystietoiset kuluttajat eivät suosi enää vaaleasta viljasta tehtyjä leipiä, mutta ruisleivän terveysvaikutukset ovat tulleet tunnetuiksi. Kouvolassa onkin keskittytty pitkälti ruisleipään ja sellaisiin erikoistuotteisiin kuten luomulaatuisiin gluteenittomiin tuotteisiin. Näissä tuoteryhmissä on avautunut myös vientiä paitsi venäjälle myös Keski-Euroopan erikoistuemarkkinoille.

JUOMIEN valmistuksessa seudun ulkopuolinen suuri yritys on suunnannut kotimaan investointejaan Kouvolan alueelle sekä tuotanto- että varastoliiketoimintojensa alalla. Kouvolasta on kehkeytnyt virvoitusjuoma- ja panimoteollisuuden keskeinen portti Venäjälle. Marjantuotantotilojen yhteyteen syntyneiden jalostusyksiköiden ajurina on toiminut Venäjän läheisyys; sieltä tulevat matkailijat ja vienti Venäjälle Kouvolassa toimivan tukun kautta. Venäläiset arvostavat suomalaista puhtautta, joten vientiartikkeliksi on noussut mm. suomalaisista marjoista/hedelmistä tehty mehu. Myös paikallinen viinintuotanto on kasvanut tasaisesti nojaten uusiin tuotevariaatioihin ja niiden kansalliseen kysyntään.

HEDELMIEN, MARJOJEN JA VIHANNESTEN jalostus on lisääntynyt ja jalostusaste on noussut. Toimiala on kasvanut etenkin matkailusta hyötyvän korkean jalostusarvon erityistuotteiden osalta. Matkailun yhteyteen kehitetyissä elämysruokailutuotteissa on mukana etenkin hedelmä- marja- ja vihannesjalosteita. Erikoistuotteissa harjoitetaan myös matkailijoiden kautta tapahtuvaa ja tapahtumapohjaista sesonkivientiä. Merkittävä osa hedelmien, marjojen ja vihannesten jalostusketjuista noudattaa luonnonmukaista tuotantotapaa, mikä on tuonut ketjun eri portaille mahdollisuuden luomulisään. Vienti

Keski-Eurooppaan on miltei kokonaisuudessaan luomulaa-
tuista erikoistuotantoa.

Hedelmien, marjojen ja vihannesten TUKKULIIKETOIMIN-
TA on ottanut täyden hyödyn Kouvola sijaintiedusta. Kou-
volan logistiikka-alueen elintarvike- ja kylmävarastointitilat
ovat koonneet uusia toimijoita ryppääseen. Alueella toimii niin
luomutuotteiden kuin tavanomaisen tuotannon tukkukaup-
patoimintoja. Tälläkin alatoimialalla ehdoton etu on Venäjän
läheisyys ja sinne suuntautuva välitystoiminta.

MEIJERITUOTTEIDEN valmistuksessa alan maakunnalli-
nen kärkiyritys on jatkanut kasvuaan ripeästi. Yhtiön tuotteita
markkinoidaan niin koko Suomeen kuin Venäjälle ja lähialue-
ille. Sen rinnalla pienjuustolat ovat saavuttaneet vakiintuneen
aseman etenkin alueellisilla juustomarkkinoilla. Menekkiä on
edistänyt etenkin pienyritysten yhteiset markkinointi- ja kehi-
tysverkostot, esimerkiksi juustolat/viinitilat/matkaluuyritykset
yhdessä. Ympäristötietoisimmalla segmentillä meijerituottei-
den markkinoiden kasvua on hillinnyt kuluttajaryhmän eko-
loginen ajattelu, missä tiedostetaan yhden juuston valmistuk-
seen tarvittavan kymmenkertainen määrä maitolitroja. Tästä
huolimatta meijerituotteista varsinkin maidosta jalostetut
erikoistuotteet kuten terveysvaikutteiset (luomu)jogurtit ovat
lisänneet suosiotaan. Markkinoita on avautunut suoramyyn-
tisäädösten helpotuttua myös käsittelemättömälle terveysvai-
kutteiseksi todetulle tinki-maidolle.

KALATALOUDESSA ja kalanjalostuksessa on tapahtunut
lisäystä etenkin paikallisessa luonnonkalan tarjonnassa ja
jatkojalostuksessa. Paikallisella luonnonkalalla on valtava ky-
syntä. Tällä kokonaisvolyymiltään melko pienellä toimialalla
on vuonna 2020 suuri imagollinen merkitys sen täydentäessä
Ruoka-Kouvolan lähi- ja erikoistuoterepertuaaria. Myös vien-
tiä harjoitetaan pienissä määrin.

LÄHIRUOKA on lyönyt läpi Kouvolaassa vuonna 2020. Lä-
hiruoan imago on hyvin vahva. Kuluttajat arvostavat lähiruoka-
kaa ja ovat valmiita maksamaan lähiruosta myös hieman kor-
keamman hinnan kuin alkuperältään etäisestä suomalaisesta
tai tuntemattomasta ulkomaalaisesta ruoasta. Kuluttajat halu-
avat entistä enemmän elintarvikkeita, jotka ovat jäljitettävissä
tiettyyn paikkaan ja tuottajaan. Myös ekologisuus on vahvasti
mukana ruokavalinnoissa, mikä on antanut nostetta luomul-
le kaikissa tuoteryhmissä. Lähiruoan kysyntää on kasvatettu
myös kuluttajien tiedotuksella ja tehokkaalla markkinoinnilla.

Vuonna 2020 kouvolaalaiset kotitaloudet hankkivat vuosi-
tasolla yhä merkittävämmän osuuden elintarvikehankinnois-
taan lähiruokana, jonka tarjonta on oleellisesti parantunut.
Myös Kouvola kaupungin julkiset ruokapalvelut ostavat vuosi-
sitasolla ainakin kahden miljoonan euron arvosta lähiruokaa,
joka koostuu etenkin lihasta, myllytuotteista, perunoista, mar-
joista, hedelmistä ja vihanneksista sekä niiden puolivalmisteis-
ta.

RAVITSEMUS- ja **MAJOITUSLIIKETOIMINNAN** liikevaihto
on kasvanut Kouvola seudun lisääntyneiden kotimaisten
ja ulkomaisten matkailuvirtojen vuoksi. Etenkin venäläisten
matkailijoiden eteen on tehty menestyksestä markkinoin-
tityötä ja matkailijat on tavoitettu paremmin. Vuonna 2020
seudun luonto- ja kulttuurikohteiden (mm. Repovesi, Verla,

sohilasalueet) varaan rakentuneita matkailupalveluja myydään
enenevästi myös Keski-Eurooppaan. Paikalliset herkut ovat
kiinteä osa paikallista matkailupalveluyrittämistä. Ruoka- ja
ruokaelämysmatkailusta on rakennettu omat kärkituotteensa,
joiden brändiarvo hyödyttää koko Kouvola ja Kymenlaaksoa.

7.2 VISION TOTEUTUMINEN?

Työpajatyöskentelyn jälkeen koottujen asiantuntijakomment-
tien perusteella voidaan sanoa, että alueen toimijat näkevät
esitetynkaltaisen tai minkä tahansa toisen vision toteuttamisen
vaativan ennen kaikkea vahvaa yhteistyötä sekä pitkäjänteis-
tä sitoutumista. Alueen yrittäjien on myös verkostoiduttava ja
verkostoille pitää löytyä asiansa osaavia vetäjiä. Irralliset pieni-
muotoiset toimenpiteet eivät tuota toivottua tulosta.

Visioiden toteuttaminen edellyttää aina yritysten ja eri
kehitysorganisaatioiden hyvää yhteistyötä. Yritysten lähtökoh-
tana on oman liiketoiminnan suunnitelmallinen kehittäminen
ja yrityksillä on siksi keskeinen rooli liiketoimintalähtöisessä
kehittämisessä ja verkostoissa. Kehitysorganisaatioiden tehtä-
vänä on puolestaan tukea ja varmistaa toimialojen ja toimin-
tauympäristön kehittymistä. Esitetty visiotarkastelu osoittaa
lähinnä elintarvikealan aktiivisen kehittämisen potentiaalin
Kouvolan seudulla. Toimeenpantavan vision muovaaminen
ohjaavaksi toimintastrategiaksi vaatii alueen toimijoilta vielä
jatkotyötä.

7.3 RUOKA-KOUVOLA 2020 -VISION VAIKUTUKSET JA VISION VERTAILU NYKYTILANTEeseen

Seuraavaan taulukkoon on koottu tulevaisuuden vision mu-
kaiset tuotannon kasvun ja kotitalouksien lähiruoan käytön
lisääntymistä³ koskevat näkemykset.

³ Ulkomaisen viennin kasvuodotukset olivat laskentatulosten kannalta ristiriitaisia,
joten ne jätettiin huomioimatta ja annettiin ulkomaisen viennin määräytyä mallin
sisäisen logiikan mukaan. Taulukon luvut vastaavat visioinnin henkeä, on kuitenkin
hyvä muistaa että ne perustuvat varsin pieneen määrään vastauksia.

Taulukko 8. Ruoka-Kouvola 2020 -visio. Prosenttimuutokset vuoteen 2011 verrattuna.

Toimiala	tuotannon kasvu, %	Tuote	Kotitalouksien lähiruoan käytön kasvu, %
Teurastus ja lihan jalostus	60	Liha- ja lihavalmisteet	35
Myllytuotteet	40	Myllytuotteet	35
Juomat	70	Juomat	0
Hedelmät, marjat, vihannekset	45	Kotimaiset kasvikset ja -valmisteet	50
Meijerituotteet	100	Maito, juusto- ja muut meijerituotteet	40
Kalan jalostus	45	Kala ja kalavalmisteet	25
Ravitsemus- ja majoitus	60		

Tuotannon kasvuodotukset ovat suuremmat kuin lähiruoalla. Elintarviketeollisuuden alatoimialojen liikevaihto kasvaisi lähes 70 prosentilla ja lähiruoan käyttö 30 prosentilla. Seuraa-

vissa taulukoissa on esitetty vision mukaiset aluetaloudelliset vaikutukset seutukunnan BKT:hen ja työllisyyteen.

Taulukko 9. Vision kumulatiiviset vaikutukset seutukunnan BKT:hen, prosenttiyksikköä. Vuosien 2015 ja 2020 osalta luvut perusuraan verrattuna.

Toimiala	2005	Nykytilanne	2015	2020
lihanjalostus	1,6	1,1	1,3	1,7
hedelmien, marjojen ja vihannesten jalostus	0,5	0,5	0,5	0,6
meijerituotteiden valmistus	1,3	0,9	1,0	1,6
myllytuotteiden valmistus	0,7	0,7	0,8	1,0
muu elintarvikkeiden valmistus	0,1	0,1	0,1	0,1
juomien valmistus	0,0	0,0	0,0	0,1
elintarviketeollisuus	4,3	3,4	3,8	5,1
ravitsemus- ja majoitustoiminta	4,3	4,3	4,8	5,2
lähiruoka, kotitaloudet	0,7	0,5	0,5	1,1
yhteensä	9,3	8,2	9,0	11,4

Seutukunnan elintarviketeollisuuden aluetaloudellinen merkitys voi kasvaa vision toteutuessa huomattavasti. Esimerkiksi lihanjalostuksessa voidaan Portin toiminnan supistumisen vaikutukset kirä umpeen vuoteen 2020 mennessä. Valion tehtaan lopettamisen vaikutukset voitaisiin jopa hieman ylittää. Ravit-

semus- ja majoitustoimintaa koskevan vision toteutuessa, ala voi vuonna 2020 olla elintarviketeollisuuden kanssa hieman yli kymmenys aluetalouden kasvusta. Kotitalouksien lähiruoan käytön lisääntymisen vision toteutuessa, vaikutus BKT:hen on hieman suurempi kuin myllytuotteiden valmistuksella.

Taulukko 10. Ruoka-Kouvola 2020 -vision kumulatiiviset vaikutukset seutukunnan BKT:hen, miljoonaa euroa. Vuosien 2015 ja 2020 osalta luvut perusuraan verrattuna.

Toimiala	2005	Nykytilanne	2015	2020
lihanjalostus	47,4	34,2	41,6	53,7
hedelmien, marjojen ja vihannesten jalostus	13,9	13,9	16,8	21,0
meijerituotteiden valmistus	40,7	25,8	31,7	53,0
myllytuotteiden valmistus	22,2	22,2	26,3	31,7
muu elintarvikkeiden valmistus	4,4	4,4	4,7	4,7
juomien valmistus	1,1	1,1	1,4	1,7
elintarviketeollisuus	129,7	101,6	122,4	165,9
ravitsemus- ja majoitustoiminta	131,3	131,3	155,4	171,1
lähiruoka, kotitaloudet	20,2	16,3	14,7	33,2
yhteensä	281,1	249,2	292,6	370,2

Kolmen toimialan kasvua koskevan vision toteutuminen voi nostaa oleellisesti seutukunnan talouskasvua myös euroissa mitattuna. Elintarviketeollisuus voi kasvaa lähes 65 miljoonalla eurolla. Ravitsemus- ja majoitustoiminnassa kehitys tukisi

talouskasvua 40 ja kotitalouksien lähiruuan tapauksessa 17 miljoonalla eurolla. Visioiden mukainen elintarvikeklusteri voi kasvaa yhteensä 120 miljoonalla eurolla vuoteen 2020 mennessä.

Taulukko 11. Ruoka-Kouvola 2020 -vision kumulatiiviset vaikutukset seutukunnan työllisyyteen, henkilötövuosia. Vuosien 2015 ja 2020 osalta luvut perusuraan verrattuna.

Toimiala	2005	Nykytilanne	2015	2020
lihanjalostus	573	411	439	476
hedelmien, marjojen ja vihannesten jalostus	144	144	154	163
meijerituotteiden valmistus	563	338	372	391
myllytuotteiden valmistus	227	227	237	250
muu elintarvikkeiden valmistus	43	43	43	43
juomien valmistus	12	12	12	12
elintarviketeollisuus yhteensä	1562	1175	1257	1336
ravitsemus- ja majoitustoiminta	2114	2114	2181	2252
lähiruoka, kotitaloudet	121	102	111	250
yhteensä	3797	3391	3549	3839

Kaikkien toimialavisioiden toteutuminen vahvistaa seutukunnan työllisyyttä. Elintarviketeollisuudessa henkilötövuodet lisääntyvät 160, ravitsemus- ja majoitustoiminnassa lähes 140,

eli yhteensä noin 300:lla. Kotitalouksien lähiruuan käytön lisääntymisen vision toteutuminen toisi 150 uutta henkilötövuotta. Kaikkien visioiden toteutuessa työllisyys voi lisääntyä melkein 450 henkilötövuodella.

8. YHTEENVETO

Kouvolan seutukunnalla on tahto kehittää alueellista elintarviketaloutta. Kouvolan elinkeinostrategia ja Kouvolan seudun KOKO -ohjelma (vuoteen 2011 asti) toimivat alueellisen elintarviketalouden kehittämisen lähtökohtina. Käsillä oleva tutkimus on osa alueellisen elintarviketalouden kehittämisen selvitys- ja taustatyötä. Tutkimuksessa on analysoitu seutukunnan elintarviketalouden nykyisen ja tulevaisuuden vision mukaisen kehityksen vaikutuksia aluetalouteen.

CGE RegFin -aluemallin laskelmien mukaan Kouvolan seutukunnan elintarviketeollisuuden nykyinen vaikutus alueen BKT:hen on 3,4 prosenttiyksikköä eli noin 101,6 miljoonaa euroa. Vaikutus työllisyyteen on 1 175 henkilötyövuotta. Yksi elintarviketeollisuuden työntekijä luo toisen työpaikan muualle elintarvikeketjuun ja 1,4 työpaikkaa aluetalouden muihin toimialoihin. Alueen elintarviketeollisuudella on myönteinen vaikutus myös muun muassa yksityiseen kulutukseen, vientiin, tuontiin ja alueen elinkeinorakenteeseen. Elintarvikeketjun positiivinen vaikutus näkyy kaikkien toimialojen tuotannossa.

Valion tehtaan sulkemisella ja Järvi-Suomen Portin irtisanomisilla on ollut selvä vaikutus Kouvolan seutukuntaan. Portin irtisanomiset laskivat alueen BKT:ta ja työllisyyttä 0,4 prosenttiyksiköllä. Valion tehtaan sulkemisen menetykset ovat BKT:ssa 0,5 prosenttiyksikköä ja työllisyydessä 0,6 prosenttiyksikköä. Elintarviketeollisuuden nykyinen vaikutus seutukunnan aluetalouteen olisi ollut 4,3 prosenttiyksikköä talouskasvun suhteen ja työllisyydessä 4,4 prosenttiyksikköä ilman näitä menetyksiä.

Tarkasteluun otettiin mukaan myös tulevaisuus-näkökulma. Asiantuntijat tunnistivat visiotyöskentelyn tuloksena useiden elintarviketeollisuuden alatoimialojen myönteisiä tulevaisuuden mahdollisuuksia. Ruoka-Kouvola 2020 -visiossa oletettiin, että seutukunnan elintarviketeollisuudessa on otettu merkittäviä kehitysaskelia yhtä aikaa useilla eri toimialoilla. Alan suuret toimijat jatkavat paikkakunnalla vakaina, minkä lisäksi tuotantoa on syntynyt uusissa yrityksissä ja toimipaikoissa. Lisääntynyt matkailu toisi kasvumahdollisuuksia ravitsemuksen ja majoituksen toimialalle. Visioinnin mukaan lähiruoan käyttö kotitalouksissa kasvaa. Elintarviketeollisuuden tuotannon kasvuarvio oli lähes 70, kotitalouksien lähiruoka noin 30 ja ravitsemuksessa ja majoituksessa 60 prosenttia vuoteen 2020 mennessä vuoteen 2011 verrattuna.

Elintarviketeollisuutta koskevan vision toteutuminen merkitsisi, että vuoden 2005 menetykset voitaisiin kompensoida ja päästä nykyisen vaikutustason yläpuolelle sekä talouskasvulla että työllisyydellä mitattuna. BKT- ja työllisyysvaiku-

tukset kasvaisivat selvästi ja päätyisivät BKT:n osalta tasolle 5,1 prosenttiyksikköä ja 1 336 henkilötyövuoteen. Ravitsemus- ja majoitustoiminnan toimialan osalta vision toteutuminen johtaisi alan aluetaloudellinen merkityksen kasvuun. BKT:llä mitattuna muutos olisi nykytasosta 4,3 prosenttiyksikköä tasolle 5,2 prosenttiyksikköä. Työllisyysvaikutus kasvaisi vastaavasti tasolta 2 114 tasolle 2 252 henkilötyövuotta. Näiden molempien vision osien toteutuminen merkitsee, että nämä kaksi alaa vaikuttaisivat suunnilleen yhtä paljon seutukunnan talouden kasvuun, työllisyyden kasvu olisi kuitenkin suurempaa elintarviketeollisuudessa.

Kotitalouksien lähiruoan kasvanutta käyttöä koskevan vision toteutuminen toisi puolestaan seutukunnan talouskasvuun ja työllisyyteen selvän lisäyksen. Vaikutuksen nykytaso on 0,5 prosenttiyksikköä ja vision mukainen taso 1,1 prosenttiyksikköä seutukunnan BKT:lla mitattuna. Työllisyydessä vastaavasti 102 ja 250 henkilötyövuotta. Muiden alojen tuotannon kasvun mukanaan tuoma tulojen lisääntyminen kannattaa suunnata lähiruoan käytön edistämiseen.

Kaikkien mainittujen kolmen vision osa-alueen toteutuminen merkitsee huomattavaa lisäystä sekä seutukunnan taloudelliseen kasvuun että työllisyyteen. BKT-vaikutuksen nykytaso on 8,2 prosenttiyksikköä ja vision mukainen taso 11,4 prosenttiyksikköä, eli rahassa 249,2 ja 370,2 miljoonaa euroa. Vastaavat luvut ovat työllisyydessä mitattuna 3 391 ja 3 839 henkilötyövuotta.

Seutukunnan elintarvikeketjun aluetaloudellinen vaikutus seutukuntaan ja sen työllisyyteen on jo nykyisellään korkea. Myönteisen ja koko ruokaklusteria koskevan, tässä esitetyn kaltaisen vision toteutuminen voi merkittävästi lisätä aluetalouden taloudellista kasvua ja työllisyyttä.

LÄHTEET

- Elintarviketeollisuuden toimialaraportti (2010). [http://www.temtoimialapalvelu.fi/files/1125/Elintarviketeollisuus_2010_web_final\(1-11-2010\).pdf](http://www.temtoimialapalvelu.fi/files/1125/Elintarviketeollisuus_2010_web_final(1-11-2010).pdf)
- ETL (2012). Vienti- ja tuontitilastot. Elintarviketeollisuusliitto. http://www.etl.fi/www/fi/tilastot/vienti-ja_tuontitilastot.php
- ETLA (2012). Aluetietokanta. <http://www.etla.fi/index.php?did=47>
- ETP Food For Life Finland (2011). <http://www.foodforlife.fi/finnish/toimijat/elintarviketeollisuus>
- Huan-Niemi, Ellen, Janne Niemi ja Jyrki Niemi (2010). Markkina- ja politiikkamuutosten vaikutus maatalouteen: yleinen tasapainomalli. Teoksessa: Niemi, Jyrki ja Pasi Rikkinen (2010) Maatalouspoliittisen toimintaympäristön ennakointi; Miten käy kotimaisen elintarvikeketjun? MTT raportti 7. <http://www.mtt.fi/mttraportti/pdf/mttraportti7.pdf>
- Hytti, Martti (2004). Järvi-Suomen Portti vähentää sata työntekijää. Etelä-Saimaa; Artikkelitietokanta, Lappeenrantaan maakuntakirjasto. <http://www2.lappeenranta.fi/lehtitietokanta/artikkeli.php?id=2760>
- Järvi-Suomen Portti (2005). Vuosikertomus 2005. <http://web.lib.hse.fi/FI/yrityspalvelin/pdf/2005/Fjarvisuomen2005.pdf>
- Kaupunkitutkimus (2011). Kymenlaakson toimialakatsaus 1/2011. http://www.kaupunkitutkimusta.fi/toimialakatsaukset/kymenlaakso/Kymenlaakso_1_2011/fi_FI/Etusivu/_files/85327796388825551/default/Kymenlaakson%20toimialakatsaus%202011_1.pdf
- Kivelä, Harri (2011). Elinvoima kasvaa lähellä: Ruoka Kouvola 2020-ohjelman yhteistyöreseptit. http://www.tkk.utu.fi/extkk/ruokasuomi/materiaalit_Kouvola_Kivela.pdf
- Maanmittauslaitos (2008). Suomen pinta-ala kunnittain 1.1.2008. http://www.maanmittauslaitos.fi/sites/default/files/pinta_alat_kunnittain_01012008.pdf
- Niemi, Jyrki ja Jaana Ahlstedt (2011). Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot 2011. MTT, taloustutkimus, Julkaisuja 111. https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/mtt/mtt/julkaisut/suomenmaatalousjamaaseutuelinkeinot/jul111_SM2011.pdf
- Ruoka-Suomi (2012). Yritystilastot. <http://www.tkk.utu.fi/extkk/ruokasuomi/yritystilastot.php>
- Sutinen, Kirsi (2011). Kymenlaaksolainen maaseutu. Finnica Kymenlaakso, Monimuotoinen Kymenlaakson maakunta. <http://www.finnicakymenlaakso.fi/artikkeli.php?id=11>
- Taskutieto (2011). Kouvola, Kymijoen kaupunki. http://www.kouvola.fi/material/attachments/aintranet/konsernihallinto/viestinta/5ykGd56Ca/taskutieto_12_04_2011_valmis.pdf
- Tilastokeskus (2011). <http://www.tilastokeskus.fi>
- Tilastokeskus (2011a). Toimialaluokitus 2008 (käytössä vuodesta 2009 alkaen). <http://www.stat.fi/meta/luokitukset/toimiala/910-2008/index.html>
- Toimiala online (2012). <http://www2.toimialaonline.fi/>
- Valio (2002). Vuosikertomus 2002. <http://web.lib.hse.fi/FI/yrityspalvelin/pdf/2002/Fvalio2002.pdf>

REGFIN-TUTKIMUKSIIN LIITTYVÄÄ KIRJALLISUUTTA

ARTIKKELIT JA EU-HANKKEIDEN DELIVERABLE-RAPORTIT

Rutherford Thomas F. and Törmä Hannu (2010). Efficiency of Fiscal Measures in Preventing Out Migration from North Finland. Regional Studies, Vol. 44, No 4, 465 - 475. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

Törmä Hannu (2008). Do Small Towns Development Projects Matter, and Can CGE Help? Journal of Spatial Economic Analysis Vol. 3, No. 2, June. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

Törmä Hannu and Lehtonen Heikki (2009). **Macroeconomic and welfare effects of the CAP reform and further decoupling of agricultural support in Finland: A CGE modelling approach.** Food Economics - Acta Agriculturae Scandinavica C, 2009; 6: 73 - 87. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

Törmä, H., Zawalinska, K. (2010). Methodological description of the CGE RegEU model. FP7 CAPRI-RD project, Deliverable 3.2.2. <http://www.ilr1.uni-bonn.de/agpo/rsrch/capri-rd/network.htm>

Törmä, H., Zawalinska, K. (2011). Final documentation of the CGE RegEU model. FP7 CAPRI-RD project, Deliverable 3.2.3. <http://www.ilr1.uni-bonn.de/agpo/rsrch/capri-rd/network.htm>

RAPORTTEJA-SARJAN JULKAISUT

Reini Kaarina, Määttä Susanna ja Törmä Hannu (2011). Talvi-vaaran kaivoksen jalostusketjun ja siihen liittyvien investointien aluetaloudelliset vaikutukset. Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, Raportteja 73. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

Törmä Hannu, Laasanen Juhani ja Määttä Susanna (2011). Kainuun erikoissairaanhoidon aluetaloudelliset vaikutukset. Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, Raportteja 72. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

Laasanen Juhani (2011). Vapaaehtoistyön kansantaloudelliset vaikutukset. Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, Raportteja 70. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

Törmä Hannu, Reini Kaarina ja Määttä Susanna (2010). **Suomen sahateollisuuden supistumisen ja tulevaisuuden kuvien aluetaloudelliset vaikutukset.** Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti. Raportteja 62. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

Laasanen Juhani (2010). Soklin kaivoksen vaikutukset Savukosken kuntaan. Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, Raportteja 56. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

Reini Kaarina ja Törmä Hannu (2010). Suomen metsäteollisuuden uusien mahdollisuuksien aluetaloudelliset vaikutukset. Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, Raportteja 55. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

Laasanen Juhani (2010). Pajala-Kolarin kaivoshankkeen vaikutukset Kolarin kuntaan. Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, Raportteja 52. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

Reini Kaarina, Törmä Hannu ja Mäkinen Jarkko (2010). Massa- ja paperiteollisuuden supistumisen ja tulevaisuuden kuvien aluetaloudelliset vaikutukset. Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, Raportteja 50. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

Reini Kaarina, Törmä Hannu ja Mäkinen Jarkko (2009). Metallien jalostuksen ja metallituoteteollisuuden investointien aluetaloudelliset vaikutukset. Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, Raportteja 47. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

Törmä Hannu ja Reini Kaarina (2009a). **Pajala-Kolarin ja Soklin kaivosten rata-, satama- ja meriväyläinvestointien sekä kaivosten toiminnan vaikutukset valtion ja kuntien verotuloihin.** Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, Raportteja 42. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

Törmä Hannu ja Reini Kaarina (2009b). **Pajala-Kolarin ja Soklin kaivoshankkeisiin liittyvien rautatie- ja tieinvestointien ja Kemin satamainvestointien aluetaloudelliset vaikutukset.** Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, Raportteja 38. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

Törmä Hannu ja Reini Kaarina (2009c). **Suomen kaivosalan aluetaloudelliset vaikutukset elinkeinorakentamiseen ja työllisyyteen.** Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, Raportteja 37. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

Törmä Hannu ja Reini Kaarina (2008a). Metsäteollisuuden mahdollisen supistumisen aluetaloudelliset vaikutukset. Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, Raportteja 33. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

Törmä Hannu ja Reini Kaarina (2008b). Talvivaaran nikkelikaivoksen aluetaloudellisten vaikutusten seurantatutkimus. Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, Raportteja 30. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

Saartenoja Antti, Törmä Hannu, Valkosalo Pauli ja Zawalinska Katarzyna (2007). Talvivaaran kaivoksen aluetaloudelliset vaikutukset Ylä-Savon seutukuntaan, sen kuntiin sekä Rautavaaran kuntaan. Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, Raportteja 21. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

Törmä Hannu ja Zawalinska Katarzyna (2007a). Technical description of the CGE RegFin/RegPol models. University of Helsinki, Ruralia Institute. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

Törmä Hannu ja Zawalinska Katarzyna (2007b). Kevitsan kupari-nikkelikaivoshankkeen aluetaloudelliset vaikutukset. Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, Raportteja 16. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

REGFIN-RAPORTIT

Törmä Hannu (2010). Mahdollisen kultakaivoksen vaikutukset Seinäjoen seutukuntaan – esitutkimus. Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, RegFin-raportteja. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

Törmä Hannu (2010). **Läntän litium- ja Kälviän ilme-
niittikaivoshankkeiden aluetaloudelliset vaikutukset
Keski-Pohjanmaan maakuntaan, sen seutukuntiin,
Kokkolan kaupunkiin sekä Kaustisen, Halsuan ja To-
holammin kuntiin.** Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, RegFin-raportteja. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

LIITE 1. REGFIN-LASKENTAMENETELMÄ

Laskettavat yleisen tasapainon (CGE) simulointimallit ovat paras tapa arvioida erilaisten muutosten aluetaloudellisia vaikutuksia. Esimerkiksi alueen taloudellisissa olosuhteissa tapahtuu muutos, suoritetaan uusi investointi tai lakkautetaan tehdas. Muutos voi olla myös tukipolitiikan tai verotuksen painopisteen muuttuminen. Näissä malleissa keskeinen periaate on, että aluetaloudessa ”kaikki vaikuttaa kaikkeen”. Malli huomioi kaikki rahamääräiset vuodot tarkasteltavan alueen ulkopuolelle. Nämä johtuvat tarpeesta ostaa tavaroita ja palveluita muualta Suomesta ja ulkomailta. Vastaavasti huomioidaan omaan alueeseen päin suuntautuvat tulovirratt, jotka syntyvät kun alue vie tuotteitaan ja palveluitaan oman alueensa ulkopuolelle muualle kotimaahan tai ulkomaille. Ruralia-instituutissa kehitetyt RegFin-mallit kuvaavat aluetalouden riippuvuussuhteita kattavasti ja sopivat joustavuutensa takia moninaisiin tutkimustehtäviin. Menetelmällä on tehty jo yli 40 tutkimusta.

RegFin (Regional model for Finland) on CGE-malli, joka kehitettiin täydentämään panos-tuotos-malleja ja ottamaan huomioon muun muassa käyttäytymisrelaatioiden epälineaarisuus, talouden resurssirajoitteet, julkinen talous ja ulkomaankauppa. CGE-mallien simulointitulokset sisältävät muutoksen suoran ja epäsuoran vaikutuksen lisäksi niin sanotut aiheutetut vaikutukset, jotka syntyvät prosessin edetessä tuloihin ja kulutukseen asti. Näitä ei kuitenkaan erotella, vaan esitetään vain kokonaisvaikutus. CGE-perinne ei halua sekoittaa vanhempaan mallinnukseen, joissa suorien ja epäsuorien vaikutusten erottelu on tavanomaista. Kutsumme jatkossa epäsuoria vaikutuksia ja tulo- sekä kulutusvaikutuksia kerroinvaikutuksiksi. CGE-mallina RegFin on sopeutuvien hintojen malli. Periaatteena on, että joustavat hinnat tasapainottavat talouden muutoksen jälkeen. Tuotannontekijöiden ja hyödykkeiden hintoja ei yleensä rajoiteta, koska ne ovat sopeutumisen moottoreita.

RegFin-malleissa käytettävissä olevien tulojen käsite sisältää sekä pääoma- että palkkatulot, joista on vähennetty valtion ja kunnan tuloverot sekä lisätty vastaavat tulonsiirrot. Palkkatulojen oletetaan jäävän omalle alueelle, joka on tilastojen valossa oikea oletus. Pääomatulojen alueellisen kohtaannon tilastointia ollaan kuitenkin vasta kehittämässä. On selvää, että suurin osa pääomatuloista investoidaan tai kulutetaan oman alueen ulkopuolella. Tilastojen puuttuessa malli olettaa, että pääomatuloista jää omalle alueelle kansallisen BKT-osuuden mukainen osa. Simuloinnissa tämä osuus voi laskea, pysyä ennallaan tai kasvaa muutoksen vaikutuksista riippuen.

Mallia on kuvattu seuraavissa lähteissä: Törmä (2008) sekä Rutherford ja Törmä (2010). RegFin-aluemallin rakenne ja toiminta eri tutkimustehtävissä on kuvattu edellä mainituissa julkaisuissa. Lisää tietoa RegFin-malleista ja aiemmista tutkimuksista raportteineen saa osoitteesta: <http://www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm>

LÄHTEET:

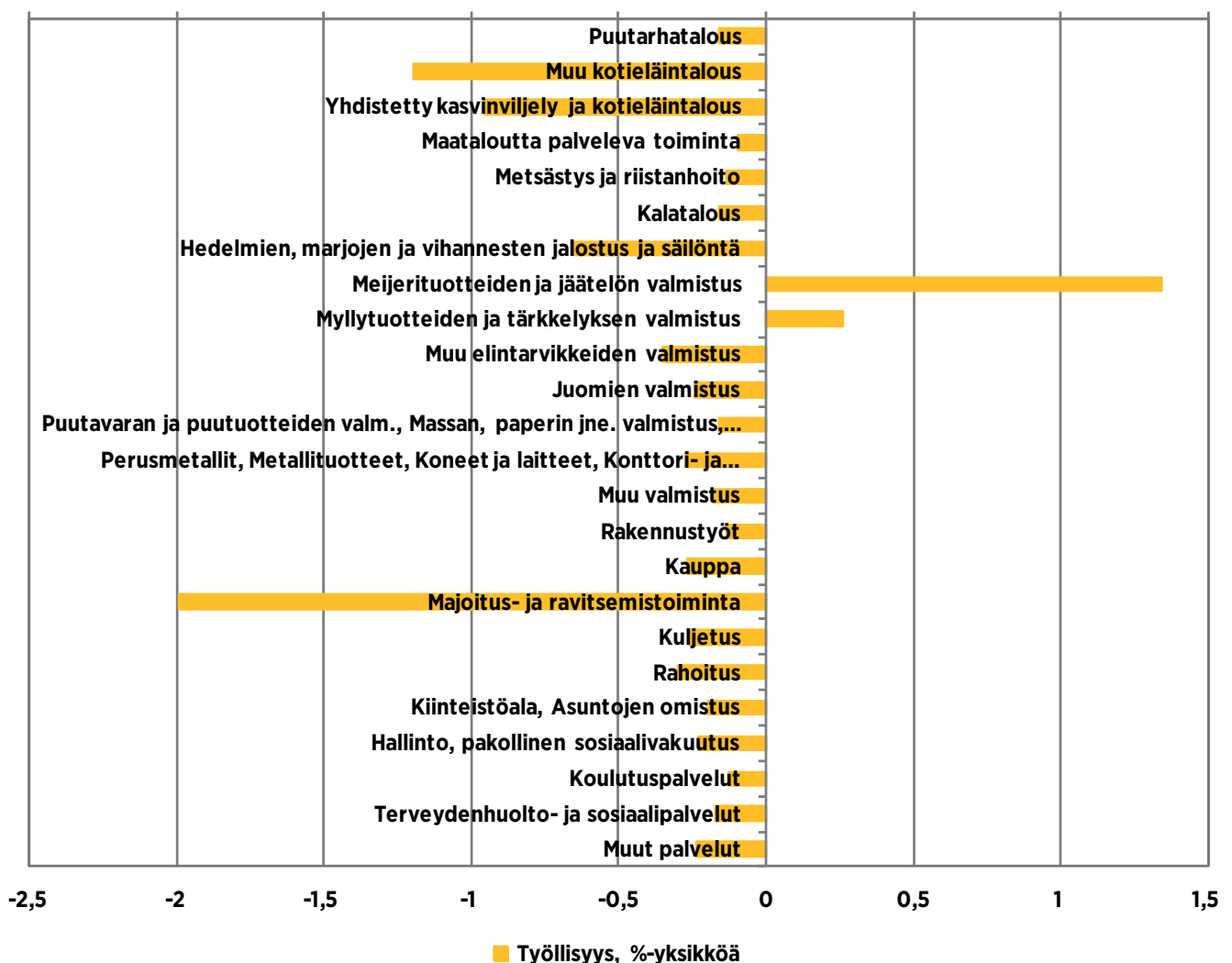
Rutherford Thomas F. and Törmä Hannu (2010). Efficiency of Fiscal Measures in Preventing Out Migration from North Finland. *Regional Studies*, Vol. 44, No 4, 465 - 475. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

Törmä Hannu (2008). Do Small Towns Development Projects Matter, and Can CGE Help? *Journal of Spatial Economic Analysis* Vol. 3, No. 2, June. www.helsinki.fi/ruralia/asiantuntijapalvelut/regfin.htm

LIITE 2. JÄRVI-SUOMEN PORTIN JA VALION MENETYSTEN VAIKUTUKSET MUIHIN TOIMIALOIHIN

Järvi-Suomen Portin irtisanomisilla oli huomattava vaikutus seutukunnan työllisyyteen muillakin aloilla kuin lihanjalostuksessa. Irtisanomisten negatiivinen vaikutus oli suurin majoitus- ja ravitsemustoiminnan työllisyyteen sekä muun muassa muuhun kotieläintalouteen ja yhdistettyyn kasvinviljelyyn ja kotieläintalouteen. Tämä johtuu siitä, että toiminnan supistamisen myötä raaka-aineiden ja muiden väli tuotteiden ostot vähenivät maatalouden alatoimialoilta, minkä lisäksi valmiita

tuotteita tuli vähemmän myyntiin muun muassa ravintoloihin. Lihanjalostuksen toimialan pieneneminen nosti puolestaan meijerituotteiden ja jäätelön valmistuksen sekä myllytuotteiden ja tärkkelyksen valmistuksen työllisyyttä. Tämä johtuu osaltaan suurien elintarviketalouden alojen keskinäisestä kilpailusta paikallisilla markkinoilla, minkä vuoksi yhden alatoimialan supistuminen parantaa toisen alatoimialan kasvumahdollisuuksia.

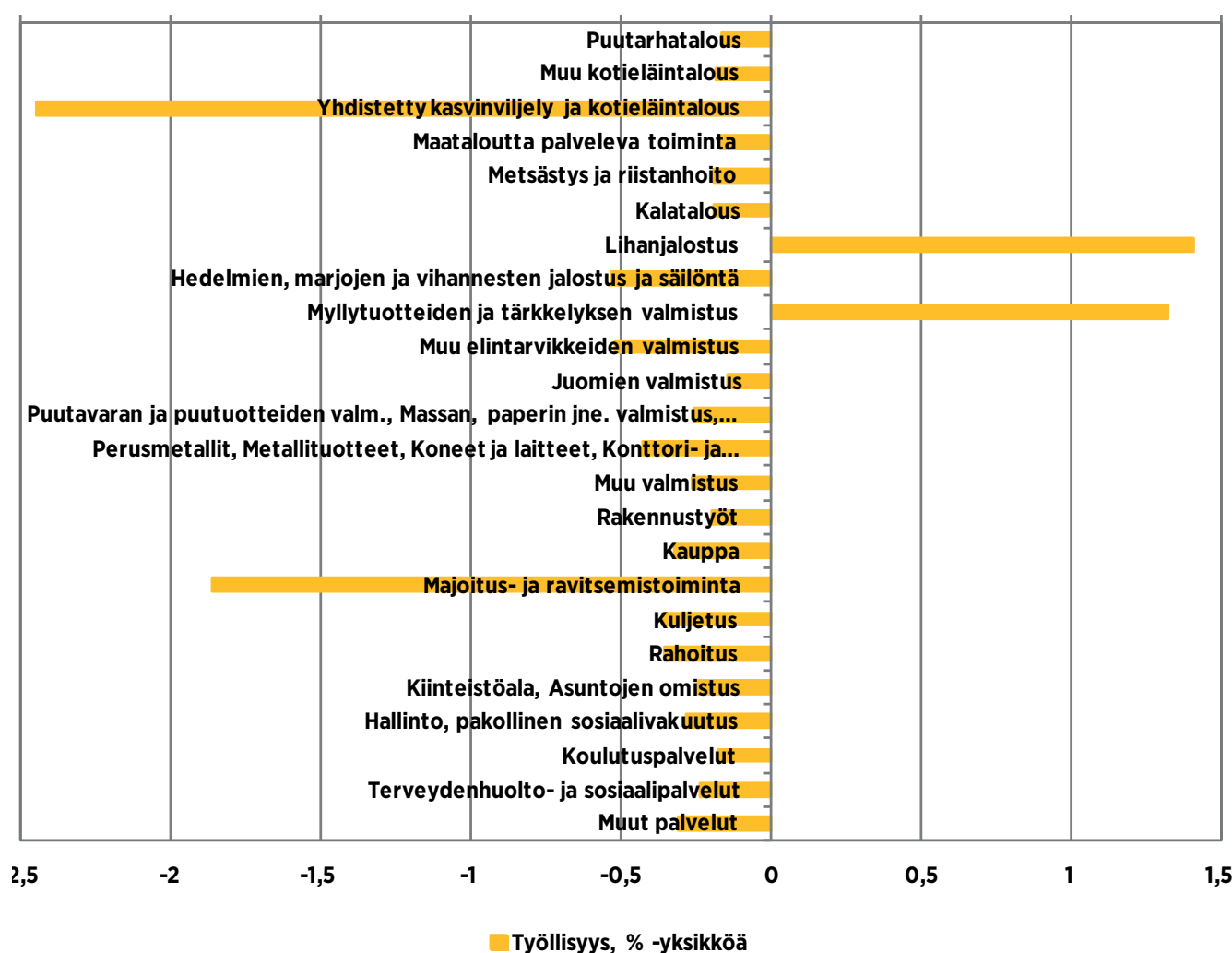

Kuva 12. Järvi-Suomen Portin irtisanomisten vaikutus Kouvola seutukunnan muiden toimialojen työllisyyteen.

Myös Valion Kouvolassa sijaitsevan tehtaan sulkeminen tiesi monella muullakin toimialalla työllisyysmenetyksiä. Etenkin yhdistetyn kasvinviljelyn ja kotieläintalouden työllisyys laski, kun tehtaan sulkemisen vuoksi esimerkiksi lehmätilojen maito jouduttiin viemään kauemmas jalostettavaksi, joka lisäsi kuljetuskustannuksia. Myös ravintolatoiminta kärsi tehtaan sulkemisesta, kun paikallisten ja todennäköisesti halvempien maitotuotteiden saatavuus heikkeni. Meijerituotteiden valmistuksen väheneminen nosti puolestaan lihanjalostuksen ja myllytuotteiden valmistuksen työllisyyttä. Tämä selittyy osal-

taan suurten elintarviketalouden alatoimialojen keskinäisestä kilpailusta paikallisilla markkinoilla, mistä johtuen yhden alatoimialan supistuminen parantaa toisen alatoimialan kasvumahdollisuuksia.

Valion tehtaan sulkemisella ja Järvi-Suomen Portin irtisanomisilla on ollut selvä vaikutus Kouvolan seutukunnan talouteen ja työllisyyteen. Negatiiviset työllisyysvaikutukset eivät ole näkyneet vain yhdellä toimialalla, vaan vaikutukset ovat heijastuneet myös usealle muulle toimialalle. Etenkin elintarvikeketjussa toimivat toimialat ovat kärsineet näistä kahdesta menetyksestä.

Kuva 13. Valion tehtaan sulkemisen vaikutus Kouvolan seutukunnan muiden toimialojen työllisyyteen.

LIITE 3. TUTKIMUKSESSA KÄYTETTYJEN TOIMIALOJEN SISÄLTÖ

1. Lihanjalostus

- Teurastus ja lihan säilyvyyskäsittely (pl. siipikarja)
- Siipikarjan teurastus ja lihan säilyvyyskäsittely
- Liha- ja siipikarjatuotteiden valmistus
- Kalan, äyriäisten ja nilviäisten jalostus ja säilöntä

2. Hedelmien, marjojen ja vihannesten jalostus

- Perunoiden jalostus ja säilöntä
- Hedelmä-, marja- ja kasvismehujen valmistus
- Muu hedelmien, marjojen ja vihannesten jalostus ja säilöntä

3. Meijerituotteiden valmistus

- Maitotaloustuotteiden ja juuston valmistus
- Jäätelön valmistus

4. Myllytuotteiden valmistus

- Myllytuotteiden valmistus
- Tärkkelyksen ja tärkkelystuotteiden valmistus
- Leivän valmistus; tuoreiden leivonnaisten ja kakkujen valmistus
- Näkkileivän ja keksien valmistus; säilyvien leivonnaisten ja kakkujen valmistus
- Makaronin, nuudelin, kuskusin ja vastaavien jauhotuotteiden valmistus

5. Muu elintarvikkeiden valmistus

- Sokerin valmistus
- Kaakaon, suklaan ja makeisten valmistus
- Teen ja kahvin valmistus
- Mausteiden ja maustekastikkeiden valmistus
- Einesten ja valmisruokien valmistus
- Homogenoitujen ravintovalmisteiden ja dieetteruokien valmistus
- Kasvi- ja eläinöljyjen ja -rasvojen valmistus (pl. ravintorasvat)
- Margariinin ja sen kaltaisten ravintorasvojen valmistus
- Kotieläinten rehujen valmistus
- Lemmikkieläinten ruokien valmistus
- Muualla luokittelematon elintarvikkeiden valmistus

6. Juomien valmistus

- Alkoholijuomien tislauksen ja sekoittaminen; etyyli-alkoholin valmistus käymisteitse
- Viinin valmistus rypäleistä
- Siiderin, hedelmä- ja marjaviinien valmistus
- Muiden tislattomien juomien valmistus käymisteitse
- Oluen valmistus
- Maltaiden valmistus
- Virvoitusjuomien valmistus; kivennäisvesien ja muiden pullotettujen vesien tuotanto

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

RURALIA-INSTITUUTTI
RURALIA-INSTITUTET
RURALIA INSTITUTE